De liefde van Diana en Endimion

Gabriel Gilbert

Vertaald door: David Lingelbach

bron
Gabriel Gilbert, *De liefde van Diana en Endimion*. Jacob Lescailje, Amsterdam 1669

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/gilb007lief01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

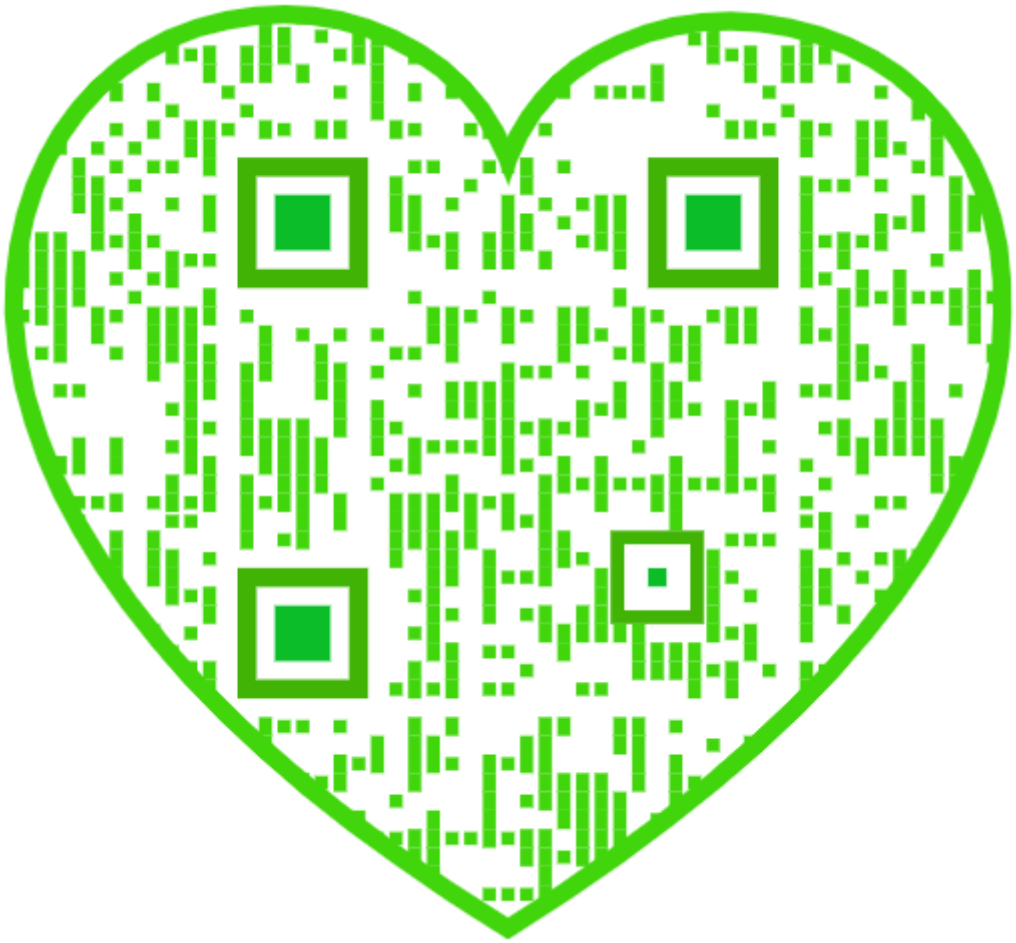

Den heer Pieter Schout,
Rechtsgeleerde, domheer van Out-Munster, drost tot Hagesteyn, &c.

MYN HEER,

Ik neem de vrymoedigheyt, om aan U E. dit Treurspel op te offeren, dat al voor twee jaaren met zijn Konst- en Vlieghwerken byna voltoit, nu eyn-

delijk te voorschijn komt; met die hope, dat U E. genegentheyt, en blaakende liefde tot de Dichtkonst niet quaalijk zal nemen, dat wy met de waardigheyt van U E. naam op het voorhooft van dit werk praalen; en ons de straalen haarer gonst niet onttrek kende, deze kleene gift zal gelieven aantenemen tot een bewijs, dat wy daar mede niet anders voor hebben, als ons meer en meer aan U E. te verplighten: gelijk wy tot dien inzichte, uwe nodiger bezigheeden niet afvergen een bescherming tegen de angelsteeken der nijdigen, en 't bulderen der onwetende voor ons aantenemen, veel minder dat wy waanen die niet van nooden te hebben. Want wy achten dit eer genoeg, zo U E. bescheidenheyt onze vrymoedigheyt niet mishaaght, en dit geringe gelieve aantezien, niet na de

waarde, maar na des gevers meyninge: op dat vertrouwen steunende, hebben wy ons durven vermeeten, den luyster die dit Treurspel moghte ontbreeken, van U.E. waarde te ontleenen; hoewel de aangenaamheyt der stof, zo die na den eisch waare uytgevoert, daar aan niet zou te kort schieten: te meer, wijl dezelve (gelijk ons bericht is) onder de verdichte liefde van Diana en Endimion, een zin bedekt, welke op gekroonde Personagien, in onze eeuwe bekent, slaat; en ons ook, door den Heer Gilbert, Geheimschrijver der Koninginne van Zweeden, in Italien opgestelt, en in Vrankrijk vertoont, geen minder vernoeming als lust gaf, om dezelve in Nederduytse vaarzen te stellen. Doch eer wy de hant daar aan sloegen, dacht ons, beneffens andre konstgenooten, de stof wel aangenaam, maar niet ge-

noeghzaam gestoffeert om den eisch van ons Tooneel te kunnen voldoen: derhalven hebben wy de vryheyt genomen die te verrijken met een meerder getal Konst- en Vlieghwerken; en om dezelve haar gevoeghlijkheyt te geven drong ons de nootzaaklijkheyt zo veel van 't onze daar in te vlyen, en van 't voorige te veranderen, en te verkorten, als om onze mening uyt te drukken, en den zin van 't Treurspel te behouden, van nooden was; hoewel, zo ons voor 't volmaaken van het geheele werk waare indachtigh geworden 't geen ons nu voorkomt, wy zouden het na onze stelling opgemaakt, en niet als den zin behouden hebben. Doch, mijn Heer, hoe ver wy nu van 't voorige zijn afgeweeken, en in wat misslaagen wy hebben gestruykelt, zal U E. lichtelijk konnen oordeelen: en zo dit, gelijk het

nu door ons voltoit te voorschijn komt, U E. in 't alderminste kan behaagen, en den Ouden en Ouderloozen voordeeligh zijn, achten wy onze moeite genoeghzaam voldaan, gelijk wy by dit niet anders wenschen, als altijt te moogen blijven,

MYN HEER,

U E.

verplichtste dienaar

D. LINGELBACH.

Inhout.

DE Goddinne Diana verlieft op Endimion, onthaalt haar Harder op Lathmus zodanigh, dat hy, zeegepraalende op zijn verkreege geluk, Apollo, wiens boezem mede in Dianas liefde blaakt, in zulk een gramschap ontsteekt, dat hy niet alleen Endimion vervolgt, maar, met toestemmen van de Gooden, in ballingschap verzendt, om door dit middel Diana het geheugen van haar Harder te benemen; die, van dit onverwaght besluyt verwittight, niet alleen voorneemt in de liefde tot haar beminde Endimion te volharden, maar ook, door Pallas raat, haar Minnaar in Elis te volgen: waar door Apollo, woedende van minnenijt, om dit te beletten, en Diana tot zijn min te dwingen, Endimion op Lathmus ter doot brengt, en de Goddin stof geeft het Lijk te betreuren, en t'Ephezen in haar Tempel een herelijke Tombe op te rechten.

Het Voorspel speelt in de wolken, de B E D R Y V E R S daar van zijn

Venus.
Kupido.
Ganimeed.

De personagien van het Treurspel zijn

Diana.
De Nacht.
Endimion.
Cephalus.
Kupido.
Aurora.
Apollo.
Merkuur.
Pallas.
Venus.
Iris.
Rey van Harders en Nimfen.

Zwijgende,

De vier Minnegoodtjes in 't Voorspel.
De drie Bevalligheeden in 't Treurspel.

Het Tooneel is op den bergh Lathmus.

De liefde van Diana en Endimion,

Voorspel.

I. Tooneel.

Venus op haar Troon, zijnde een schoone Paarlemoere schulp, met Kupido zittende, wort van vier Minnegoodjes, die al vliegende uyt de wolken recht neêrdaalen, op het midden van 't Tooneel gezet, die dan alle vier zich gelijk verspreyen, en weêr om hoogh kruyswijs van elkander af na de lucht vliegen.

Venus. Kupido.

DE Hemelzaalen zijn vervult met glanssen, Die schitterende, in d'allerlaaghste transsen Neêrdaalen, met een aangenamer licht Als hier voor heene oit straalde, en 't hel gezicht Der Gooden, door 't aanschouwen kon behaagen: 'k Zagh Jupiter, gesteegen van zijn waagen, Een diamanten Troon, omringt van goudt In 't midden van de wolkzaale opgebouwt, Daar 't blaakt, 'en gloeit, van schitterende vonken, Opklimmen, en als Opperkoning pronken; Terwijl een drang van Gooden hem genaakt:

De toestel, die na vaardigh is gemaakt, Verbeelt iet groots, en zal ons meer van binnen, By het gezagh van Gooden en Goddinnen, Vertoonen, als men hier beschouwen kan. Ik wenste dat ik wist de reên hier van, En waarom alles is met pracht vervaardight.

Kup.
Vrouw Moeder, zo ghy my deeze eer gewaardight
Dat ik mijn oordeel melde, ik zal in 't kort
't Geheim, dat noch voor u verborgen wort,
En d'oorzaak van dees toestel is, bezeffen.
U is bekent, dat waar dees schichten treffen
Zy 't minnevuur ontfonken; en dat ik
De werelt dwing, de Gooden tot een schrik
Verstrek, en in mijn boejens hou gekluystert.
Jupijn heeft zelf stip na mijn wet geluystert,
Toen hy gewont door kracht van 't minnevier
Zijn Iö streelde, Europe als eene Stier,
En Danaë gelijk een Gouden reegen
Genoot; tot blijk dat ik altijt de zeege
Op hem verkrijgh. Nu heeft Latonas zoon
Mijn kracht versmaat, en met ondraaghbre hoon
Geroemt hoe dat zijn schicht veel wisser raakte
Als deze, wijl zijn moet hem meester maakte
Van Python, dat hy, wijl 't op Delos boort
Latona streng vervolghde, heeft vermoort
Door kracht van zijnen arm, en scherpe schichten.
Des wil by, dat ik voor zijn maght zal zwichten.
Maar ik, in tegendeel, heb hem geraakt
Met deze flits, zo dat zijn boezem blaakt,
Op een die hem noit weder zal beminnen.
Diana is dat voorwerp, dees Goddinne
Te kuysch, te koel, heeft hem steers tegenstant
Geboôn, en is af kerigh van zijn brant.
Des zal hy hulp van Jupiter begeeren;
Die 't Godendom zal met dees pracht vereeren,
Om toe te stemmen, d'Echt van hem met haar.

II. Tooneel.

Ganimeed daalt op een Arent uyt de wolken.

Venus. Kupido. Ganimeed.

'k ZIe Ganimedes op een Adelaar Het zwerk ter vlucht doorstreeven, na beneden;
Hy zal de gantsche zaak ons wel ontleeden, Doordien by Jupiter bedient ter feest.

Kup.
Hy nadert ons verheught, en bly van geest.

Gan.
O schoone Citheré, godes die 't minnen
Altijt begunstight, Papbos koninginne,
Vergun my u te groeten voor uw Troon.
Ik kom van Jupiter, het hooft der goôn,
Gezonden, om aan u 't beslagh t'ontfouwen,
En d'oorzaak van de pracht die wy beschouwen
Van hier af in de wolkzaal, daar het licht
Op glansen stuyt, die 't Goddelijk gezicht
Doen scheemren, als onze oogen daar op staaren:
Iupijns besluyt is, godt Apol te paaren,
Door 't huwlijk, met de Iaghtgoddin Diaan,
Die kuysche Maaght; zy deden t'zamen aan
De werelt Licht by beurt. Nu eyscht de liefde
Van Febus, wijl uw Zoon zijn hart doorgriefde,
Dat op zijn beê Diaan, schoon koel van aart,
In min ontfonkt, en met zijn grootsheyt paart;
Zoo kan zy met meer pracht en glans verschijnen.
Apollo zal dan niet in 't West verdwijnen,
Om zich in Thetis schoot, gelijk by plagh,
Te koestren; neen, hy zal een nieuwen dagh
Herscheppen in de nacht, en zich vervoegen
Aan zijn bemindes zijde, om zijn genoegen
Te voeden, als hy steets mach by haar zijn;
Want die 't geminde derft gevoelt steets pijn.

Kup.
't Gaat wel, 'k zal in mijn wraak vernoeging vinden.

Ven.
Wil dan Iupijn dees twee aan een verbinden,

En is Diaan tot dit verbondt gezindt?

Gan.
Om dat zy d'eenzaamheyt altijt bemindt,
En meer geneegen is, door bos en haagen,
Verzelschapt met haar stoet, het wilt te jaagen,
Als zich door d'Echt te voegen met de goôn;
Heeft my Iupijn belast, dat ghy uw Zoon
Na haar zond zenden, om naar hart te blaaken,
En tot Apollos min geneigt te maaken;
Op dat de vreught, die nu voorhanden is,
Volbraght werde, en zulk een verbintenis
Voltoit, dat d'aard, door 't matigen der straalen
Van Zon en Maan, in 't rijzen en in 't daalen,
Die essenheyt geniet, in elk zaizoen,
Dat vruchten, en ontoombre watervloên,
Elk na hun aardt, den mensch tot heyl gedyen.

Ven.
Ik hoor verheugt, 't geen yder zal verblyen.
Ga zegh Iupijn, dat ik gewilligh, al
Volbrengen wil, 't geen hy gebieden zal;
En dat ik, door mijn zoon, dit uyt zal voeren:
Hoe zal zy haar door d'eerste schicht ontroeren,
Die noit gevoelt heeft wat de Min vermagh.
Zy zal dan zien dien heerelijken dagh
Waar in zy magh ter eerentroon opsteigren.
Wie zou zijn liefde aan godt Apollo weigren,
Die in bevalligheyt de goôn verwint?
Of zy de kuisheyt meer als 't Minnen mindt,
Ik zal haar koelheyt in een gloet ontsteeken.
Of zy in schaduw is van 't bos geweeken,
En 't schuwe wilt met lust vervolght op 't spoor;
Ik zal, al 't geen zy voor de Liefd' verkoor,
Haar doen verlaaten, door de strenge wetten,
Die 'k door mijn zoon zal in haar boezem zetten;
Zo wort dit feest volbraght, tot vreugd der goôn.

Gan.
'k Volbreng mijn last, en vaar na d'oppertroon.

Ganimeed vlieght of den Arent we{problem}r om hoogh in de wolken.

III. Tooneel.

Venus. Kupido.

WAt blyschap zal men op d'Olimp beschouwen? Wie zou zich kunnen van dees vreugde onthouwen? En weigeren, het geen Iupijn gebiet? Ga dan mijn zoon, vliegh haastigh heen, bespiet Of haar Diana op Idaalse bergen, Of Pindus toppen die den hemel tergen, Of Hyble, of 't hoogh Citheron, ook onthout; En zo ghy haar in 't Erimantse wout, Ter jaght gereet, moght vinden by haar maaghden, Zult ghy haar boezem, als een onversaaghde Doorbooren, en ontfonken 't killigh hart In liefde; zo kan zy Apollos smart Verzachten, en, navolgende uw gebooden, De hant biên aan de schoonste van de Gooden; Volbreng dit voort, 't is Iupiters begeer.

Kup.
Vrou moeder, 'k wil u dienstigh zijn, en zweer
Aan niemant oit eenzijdigheyt te toonen;
Maar, kon het zijn, ik zou Diaan verschoonen,
Mits zy zich heeft der kuysheyt toegewijt:
Zy hoorden voor mijn schicht te zijn bevrijt,
En noit gedwongen om Apol te minnen.
Ik veins en dek het ooghmerk van mijn zinnen.

Ven.
Mijn zoon, ghy hoorde al wat Iupijn begeert,
Die d'Hemel, om die trou, dees vreught vereert.
Wie kan de wetten van dien Godt weêrstreeven?
Of zy besluyt in d'eenzaamheyt televen,
Nu ziet ghy haar een andre staat bereyt;
Zo ghy begunstighde haar eenzaamheyt,
Most ghy Apollos hart zo fel niet blaaken.

Kup.
'k Dacht mijn vermogen hem bekent te maaken.

Ven.
Betoon uw macht, en tref Diana meê.

Kup.
Haar boezem is te koel; en zo dees twee

Vereenden, zout ghy wis wanordre speuren:
Apollo zou te spa zijn heldre deuren
Uytrennen, als hy, heel verrukt door min,
Te lang vertoefde by zijn Iaghtgoddin;
Dan zou de werelt in misnoegen blijven,
Mits hy te spa de schaduw wegh zou drijven.
Verschoon haar dan, op dat Apollo blijk
Dat zijne maght de vlag voor mijne strijk.

Ven.
't Bevel van Iupiter streeft hier gants tegen;
En d'Hemel is aan dit verbondt gelegen.
Bevry Apollo dan van zulk een druk
En weêrspoet; want het opperste geluk
Des minnaars staat in weêrliefd van 't geminde.
Men mach de droef heyt met geen vreught verbinden.
Volbreng mijn wil; en wederstreef niet meer
't Geen ik gebiede, en Iupiters begeer.
Ik zal, op mijne Troon, van Minnegooden
Omhoogh gevoert, een eindt van mijn gebooden
Verwachten, en wat ghy hebt uytgericht;
Dies spoed u voort, ghy zijt'er toe verplicht.

Kup.
Ik zal u voorneem dan in 't kort volvoeren.

Zo haast Venus op haar Troon gaat zitten, ziet men de vier Minnegoodtjes elk uyt hun bezondre plaats te voorschijn komen, en schuyns neêrdaalen tot op het midden van 't Tooneel, die dan, de schulp opgevat hebbende, alle vier gelijk, met de zelve, recht om hoogh in de wolken vliegen.

IV. Tooneel

Kupido alleen.

ZOu ik Diana door de liefde ontroeren? Haar dwingen, om Apollo wedermin Te toonen? neen! geensins; want dees Goddin Blaakt al van liefde, en is een ander gunstigh. 'k Ontveinsde mijn bedekt voornemen kunstigh Voor moeder, want om Febus hart te voên

Met spijt, heb ik, eer 't moeder kon vermoên, Zijn borst ontsteeken met Dianas liefde. Haar hart daartegen, dat dees pijl doorgriefde, Heeft van Apol een af keer; wantze ontvlucht Zijn byzijn niet alleen in d'ope Lucht, Maar in het bos, en geurige waranden; Ik heb haar door mijn macht in min doen branden Op dien roem waarden helt Endimion, (Die haar meer kan vermaaken als de Zon) Een Koning, die in Elis kon regeeren; Die, om met yver zijn Goddinne t'eeren, Dien staat verschopte; en wars van ydele eer, In haar gezicht t'aanschouwen, zo veel meer Geluk verhoopte, als hy bezat; en varder Van staat, zich vergenoeght alleen een Harder Te heeten, zo Diaan zijn dienst behaaght. Die kuysche, doch door Min vervoerde Maaght, Heeft lang gewenst zijn schoonheyt te beöogen; Wat zal Apol zijn pracht dan helpen moogen? Laat hem nu stoffen, dat hy meer verricht, En dat zijn hant veel wisser met zijn schicht Als deze treft; 'k zal hem dien roem verleeren, En lachen, als by zal van liefd' verteeren, En zoeken, als ontzint, door bos en dal, Na zijn Goddin, die hem ontvluchten zal Door af keer; d'Hemel magh hun huwlijk sluyten, Mijn minneschicht zal dat voornemen stuyten, En toonen, tot Apollos smaat en hoon, Dat ik veel meer vermagh, als al de goôn: Al ben ik kleen, mijn arm heeft groote krachten, Wie heyl in 't minnen zoekt, moet zulks verwachten Van my alleen: ghy dan, o Minnaar, leer Om wedermin voor mijnen auter neêr Te knielen, te vereeren d'offerhanden; Dan zal ik, die u haat, in Min doen branden, En ghy zult beter lot als Febus doet

Verwachten; want hy zal door zijne gloet Doen blijken, wat het is mijn macht te hoonen. 't Gevolgh zal dit doorgaans van hem betoonen; Want ghy zult zien, hoe dat Diaan, met pracht Op Lathmus, haar Endimion verwacht; En ik, om dit volkomen uyt te werken, Zal doorgaans op hun doen en handel merken. Ik vliegh dan op mijn pennen heen ter vlught, Daar ik Diana in een andre lucht Verwacht, en yder een zal doen getuygen, Dat al de Goôn voot mijne wetten buygen.

Eynde van 't Voorspel.

De liefde van Diana en Endimion, treurspel.
Eerste bedryf.

I. Tooneel

Diana, en de Nacht, verschijnen op haar waagens, d' eerste die recht neêrdaalt van twee witte Paarden, d'andre dit schuyns neêr komt vliegen, van twee Vleermuyzen voortgetrokken.

Diana. De Nacht.

DAar rijst dien heyl'gen bergh, waarop mijn Harder rust, Die noit bezwijkt, maar met een onvermoeide lust My dient, en tot deze eer alleen heeft uytgekoozen. O Lathmus! uwe kruyn met leliën, en roozen, En Hiacinth begroeit, behaaght mijn ziel veel meer Als aangebeên te zijn, met d'alderwaardighste eer, Van Memfis Priesterdom, en al de Griekse steeden. Ik kom na met vermaak de wolken doorgereeden,

En acht d'Olimp niet meer, noch 't geer men daar beschouwt. Het eylandt Delos, noch het Erimantse woudt, Daar ik zo menighmaal, vermoeit en mat van jaagen, In koele lommer, vry van ongestuyme vlaagen, Mijn tijt heb doorgebracht; dit altezamen heeft Nu niet, dat my zo veel vermaak als Lathmus geeft. Hier is het daar mijn hart woont by mijn schoonen Harder; Hier bidt hy my al'een ook aan, ja streeft noch varder. Het prachtige Aziën, aan zijne deught verplicht, Heeft in Ephezen my een Tempel opgericht, Alwaar (wijl yder tracht in yver te volherden) Van hondert steeden my gebeên geoffert werden; Zo dat elk een door hem my eer wenscht aan te biên. Om nu zoo schoon een vlam oneyndelijk te zien, Om deze Minnaar zijn getrouwheyt te beloonen, En hem met glori, en vernoeging, te bekroonen, Heb ik, terwijl zijn hart van zuyvre liefde blaakt, Van mijn aanbidder mijn Beminde alreê gemaakt. Nacht, aangename Nacht, en waardste gezellinne, Mijn boezem is gewont, vrou Venus heerscht daar binnẽ, Haar Zoon neemt eyndelijk ook van mijn trotsheyt wraak.

Nacht.
Diana mint! zy mint een Harder? wondre zaak!
Hoe kan uw grootsheyt zich verneedren in het minnen?
Ach! 't is te veel, en 't voegt geensins aan een Goddinne
En ik.....

Dia.
En raad my niet, noch stel die ik bemin
Niet minder als my zelf; en weet ook dat mijn zin
Bevrijt van dwaling is; hy is genoegh verbeeven,
Nu ik hem wil mijn min tot een vergelding geven
Van zijn getrouwe dienst, die hy my aan komt biên:
Zijn deught laat ons genoegh zijn eedle af komst zien,
Zo dat ik hem met recht mijn liefde heb gegeven.

Nacht.
Dat ik die schoone vlam, Godin, dorst tegenstreven,

Geschiede, om het geheim te weeten van uw Min;
En deel te hebben in uw vreught, om na uw zin
Mijn dienst u aantebiên, en, zonder ongenoegen,
Altijt mijn wil na aw genegentheyt te voegen.

Dia.
Mijn wil vergunt hem liefde, en haakt na wedermin.
Ook heeft dit voor mijn glans geen vlek of nadeel in,
Vermits ik zijne deught kan zonder schand beminnen;
Doordien hy op d'Olimp, en ook in mijne zinnen
Verhooght is; want hy is geteelt uyt edel bloet,
Zijn dienst bevestight dit, 't geen hem Micenen doet
Verlaaten, om my hier op Lathmus, in het midden
Van 't schaduwrijk geboomt, geduurigh aantebidden.

Nac.
Hoewel hy Grieken om uw min en byzijn laat,
Waar voor hy tot een loon in uw gedachten staat,
Noch hoorden by verstelt om deze gunst te leven.

Dia.
Wat kan hy doen? hy heeft my lang zijn hart gegeven;
Geen Nimf vermagh op hem het alderminst, hy is
Voor haar zo koel als ys, en volght in wildernis
Mijn jaaghlust stadigh na; en vaar ik na den Hemel
Zijn oogen volgen my gezwindt door 't aarts gewemel
In mijne snelle vaart, gelijk twee starren na:
Uw kleet belet hem niet te volgen, waar ik ga,
Met zijn gedachten; hy neemt achting op mijn treeden:
En als ik kom met pracht de wolken doorgereeden,
Beöoght hy steets mijn vaart; en als hy eenmaal ziet
Dat ik hem gunstigh schijn, zo wil 't zijn liefde niet
Geloven; want hy vreest, dat ik, door zulk een teken,
Zijn onbedachte min al veinzend zoek te wreeken.

Nac.
Uw aangegroeide min, waar doorg' hem gunstigh zijt,
Behoorden hem van vrees te maaken heel bevrijt.

Dia.
En echter door dees vrees heeft hy mijn hart verwonnen,
Het eerelijk ontzagh, dat wy niet laaken konnen,
Leert, hoe mijn liefd, door een verborge drift geschiet;
Waar van de banden zo volmaakt zijn, datze niet
Te breeken zijn: ik moet met hem in vreede leeven.

Nac.
Dees Harder wort door u tot groot geluk verheeven.

Dia.
Zijn deught verdient die eer, en zijn aanminnigheyt
Bevestight dit noch meer; en waar toe veel gezeyt,
Al zijn verdiensten zijn voor my betoveringen:
Doch niet voor my alleen; want al de Nimfen dingen
Na 't geen Diana zoekt; en Pallas, die de Min
Noit heeft geliefkoost, heeft uyt een genege zin
Zijn liefd' my aangeraân, en om Apol te hoonen,
Is zy geneight, hier in, aan my haar gunst te toonen;
Want Febus blaakt op my in min, en ik veracht
Zijn grootsheyt, om dien Helt. Maar gy, o waarde Nacht,
Spreek u gevoelen ook, en ga in 't oordeel varder,
Ontdek my wat u dunkt van dien roemwaarden Harder.

Nac.
Zijn gaaven zijn de gunst wel waart van een Goddin;
Men prijst zijn zedigheyt, zijn deughden, en zijn min,
En zijn bevaliigheên ontdekken zuike straalen,
Die aangenamer zijn als daar de Goôn meê praalen:
Maar u is, 't geen ik zegh, veel meer als my bekent,
Vermits de Liefde u heeft zijn wezen ingeprent.

Dia.
Ik ken zijn deught veel meer als zijn aanminnigheeden;
Want ik zagh noit het geen Natuur aan hem besteeden.

Nac.
Diana boert hier meê.

Dia.
Neen, ik boert nimmermeer.

Nac.
Zo hebt gy minder liefd' betoont, als schaamte en eer.
Wie heeft oit moedigh helt haar gunsten opgedraagen,
Eer iets bekoorelijks haare oogen in hem zagen?

Dia.
Wanneer ik mijn gezicht werp op Endimion,
Weêrstaat zijn heldre glans mijne oogen; want ik kon
Zijn weezen noit bezien, of wiert van schaamt neêrslachtigh.

Nac.
Uw kuysheyt wederstaat u minnevlam heel krachtigh.

Dia.
Hierom heb ik den Slaap, dien zoeten tovenaar,
Gebeeden, dat hy doch mijn Harder, om 't gevaar
Te schuwen, op dees berg tot sluymren wil beweegen:
Zo wort mijn lange wensch in korten tijt verkreegen,
En ik beschouw met lust 't geen my bekoort. O Min!
Betoon uw gunst hier by, en stort godt Morpheus in,

Dat hy hem met dit loon zijn liefde ga betaalen.
Laat hem mijn beeltenis op 't heerlijkst af gaan maalen
Voor 't sluymerende brein, zo wort d'ontroerde geest
Al slapende voldaan, wen hy, zo net van leest,
My, door 't vergood penceel geschildert, mag bespeuren;
Te meer, als hy hem met de levendighste kleuren
Mijn beelt voor oogen stelt; dan kan dat tafereel
Hem sluymerende doen gevoelen, 't geen my heel
Verteert; o minnevlam! gy stookt door 't oogh een hitte
In 't hart, en gaat daar als vooghdes in nederzitten.

Nac.
Een schoone vont, zo die na wensch is uytgevoert.

Dia.
Ik daalde, op deze hoop, van zuyvre liefde ontroert,
Op Lathmus neêr, en vinde ook 't eynd' van mijn verlangen;
Want mijn Endimion is met dien wolk omvangen.

Nac.
Zo hoeftge uw straalen maar te zenden derwaart heen,
Indien ghy wilt, dat dees bezwalkte damp verdween.

Dia.
Gy dikke schaduw wijk voor 't Goddelijk vermogen,
En spreid u voort van een; ons stellende voor oogen
Al slapend' mijn beminde en waarde Endimion,
Zo heb ik al de vreughd die ik verwachten kon.

II. Tooneel.

Terwijl Diana deze bovenste vier regels spreekt, ziet men in 't verschiet een wolk allengs in de lucht verdwijnen, en Endimion zich; slaapende vertoonen.

De Nacht. Diana. Endimion.

DE wolk vertrekt; daar rust u Harder by de stroomen De berghsonteyn, ik heb zijn schoonheyt al vernomen, Terwijl de Droomgodt is verdweenen in de lucht: Ghy ziet uw wensch vervult, en kunt nu met genucht Uw oog vermaaken, met zijn schoonheyt te beschouwen.

Dia.
Ach moght ik wakend hem mijn zuyvre liefde ontfouwen;

Aanminn'ge Endimion, hoe aangenaam, hoe schoon,
Steltge u al slapende voor ons gezicht ten toon.

Nac.
Hy laat de stralen van zijn deught genoegzaam blijken.

Dia.
Wie is 'er die ik by mijn Minnaar kan gelijken?

Nac.
Adonis. Hyacinth, noch Ganimeed, zijn noit
Voorheen met zulk een glans, als hem omringt, getoit.

Dia.
Hy is veel schoonder als de Voorboô van de Morgen.

Nac.
Al sluymerend' heeft hy de liefde in hem verborgen.

Dia.
Hy is niet schoonder in zijn moeders schoot geweest.

Nac.
Terwijl ghy hem nu vindt volmaakt, en net van leest,
Zo neem gelegentheyt, tot zulk een vriendschaps teeken,
Waar door ghy 't minnend hart al slpende aan kuut queeken.

Dia.
Ay vergh mijn kuysheyt niet te veel; bedenk eens na
Dat ik Diana ben.

Nac.
Ghy kunt nu zonder scha,
Terwijl hy zit en rust. uw hart en oogh vermaaken.
Ay kom.

Dia.
Helaas! vertrek, ik zie hem reets ontwaaken.

III. Tooneel.

Endimion ontwakende.

DIana, ach! vertoef; Diana, ay verlaat Uw snelle vlucht. Beschouw uw Minnaar, die nu staat Verlegen; want vergeefs zult ghy mijn oogh ontvluchten. Ik volgh u al waar dat ghy treet met droeve zuchten. Vertoef aanbidlijk beelt, doordien uw aangezicht Mijn hart veel meer bevalt, als 't alverquikbre licht. Ik weet niet of ik slaap, dan of ik waak met schromen: Wat heb ik al gezien, gehoort, en wat vernomen! Ben ik gelukkigh, of elendigh? is mijn roem Verdweenen als een rook, verdort gelijk een bloem? O ja, al slapende kon ik mijn vreughd beoogen, Ontwakende, vind ik my jammerlijk bedroogen. Nochtans is deze slaap heel aangenaam geweest: Zy brengt

my blyschap aan, en wellust in de geest, Doordien ik word gevoed door minnende gedachten;

Moet dan een sterflijk mensch zijn heyl uyt droomen wachten? Behaagt Diana niet mijn offer? hoe kan 't zijn! Gewis zy voelt met my een liefelijke pijn; Want anders waar zy my al slapend niet verscheenen. Maar ach! zy is te vroegh uyt mijn gezicht verdweenen Ik haakte na haar glans, en nu ik ben ontwaakt, Voel ik een nieuwe pijn, en d'eerste vreughd gestaakt. O zoete slaap! ghy zijt te vroegh van my geweeken: 't Gery van mijn vermaak is met u doorgestreeken. Maar gins komt Cephalus, ik wil hem al het geen Verhaalen, dat my nu al slapende verscheen.

IV. Tooneel.

Cephalus. Endimion.

Cep.
MYn vrient, ter goeder uur heb ik u hier gevonden,

End.
Gewis ter goeder uur, o Cephalus; wat monden.
Wat talen, kunnen u verhaalen al de vreught
Die my nu is ontmoet? mijn ziel die is verheught;
Mijn harte dobbert op een zee van heyl; de zeege
Is my gelukt, ik heb des hemels gunst verkreege.
Maar zo ik u mijn vreughdt ontdekte, zoudt ghy niet
Verbreiden al het heyl dat my nu is geschiet?

Cep.
O neen, de doot zal eer mijn lippen t' zamen sluyten,
Eer ik het mi{problem}ste woort van uw geheym zal uyten;
Dies openbaar my vry uw vreughde, en vast vertrouwt,
Dat, wat ghy my verhaalt, ghy zelver hy u houwt.

End.
Terwijl ik dit vertrouw ontsonkt ghy mijn gedachten.
O waarde vrindt, hoe kan ik meer geluk verwachten?
Want sint men Citheré autaren heeft gebouwt,
Vind ik geen Harder zo gelukkigh in dit woudt,
Noch in de werelt als ik ben; want toen elk ruste,
En godt Apol zijn glans in Thetis golven bluste.
Verscheen 't aanbidlijk beelt, dat my de ziel vervoert,
Diana voor mijn oogh; haar hair met gout doorsnoert

Hing luchtigh om het hooft; zy tradt op purpre broozen:
Haar aanschijn, aangenaam als versche ontloke roozen,
Omringde een glans met deught en eerbaarheyt gesiert.
Haar kleet, waar meê zy vaak door beemde en bossen zwiert,
Was met geen goudt door wrocht, als Iuno eer behaagde,
Of Venus, of Minerv'; zy was gelijk de Maaghden
Van Tracien, de boogh waar meê zy 't wilt verjaaght
Was in haar rechte handt, de koker die zy draaght
Hing op de rug, zo quam zy moedigh aangetreeden
Op d'oever van dees beek, daar ik mijn matte leeden
Tot rusten had geleght; en eer dat ik haar zagh
Zo hoorden ik gerucht; want d'Eccho bracht 't gewagh
Van haar vergoode stem al schaatrend voor mijne ooren:
'k Ontwaakte en stond verbaast, want 'k bad haar noit te vooren
In die gestalt gezien; dies boog ik drymaal neêr:
Maar ach! met wat geluk, ik kreegh toen door deze eer
Dit heyl, dat ik haar moght in eenzaamheyt verzellen;
O ongemeene vreughd! wat mont kan u vertellen
O Cephalus! hoe dat mijn ziele dobberde in
Een volle zee van heyl, verkregen door de Min;
Zy onderhiel my staâgh met aangename reeden:
De Liefde, die my toen van bloô laf hartigheeden
Beschuldighde, scheen my te manen, om de handt
Te reyken na een bloem, hy haare borst geplant;
Maar zy weêrhield dit met eerbiedigheyt, en toonde
Dat haare gunst my dees vrymoedigheyt verschoonde;
Want 'k speurde uyt haar gezicht hoe 't harte was gestelt;
Dat zuchtende uytsprak, welk een liefelijk gewelt
Het voelde; want 'k ontfing ('t geen my het hart doet branden)
Een kus, tot teken van onbreekbre minnepanden.

Cep.
Zo is uw wensch vervult, en ghy zijt door deze eer
Verzekert, dat haar hart u geen meer tegenweer
Zal bieden, want zy kon aan u niet meer betonen;

Dies mag men u van vreugt met groene mirthen kronen.

End.
Maar ach!

Cep.
Wat 's dit, gy zucht, wat druk ontstelt uw geest?

End.
Al 't geen ik heb verhaalt dat is maar droom geweest.
't Was droom mijn vriendt, een droom braght my die vreught voor oogen,
En in die zelve droom ben ik, helaas! bedroogen:
Hoewel niet heel; want het geheugen my verbeelt
Hoe dat het waarheyt is 't geen my voor d'oogen speelt.
Maar zacht, ik ga te var door minnende gedachten:
Zou ik wel waardigh zijn haar Godtheyt te verwachten,
En door een geyle brandt haar kuysheyt aan te zien?
Zou zy haar zuyvre liefde aan 't aards en sterflijk biên?
Neen, neen! het is vergeefs op zulk een gunst te hoopen.
'k Heb als Ixion, my, helaas! te zwaar verloopen.
Wy hebben beide een wensch vermetelijk gedaan:
Maar 'k heb des Hemels haat voor al op my gelaân;
Doch 'k zal my niet als deeze elendige beklagen,
Maar wenschen dat ik my hier mocht als schuldigh dragen;
En dat men voor 't misdrijf, door 't minnen voortgebracht,
In 't onderaardse dal een grooter straf bedacht,
Een straf, daar mijne ziel gestadig voor moght vreezen;
Dit zou noch niet genoeg voor zulk een misdaat wezen.
En zo ik, o Diaan! u in der daat genoot,
Ik zou uw beeltenis meêvoeren, en hoe groot
Mijn pijn was, 't zou my doch van alle rampen slaaken,
En in d'elenden ook mijn ziel gelukkigh maaken,

Cep.
'k Verwonder my in dit verhaal, en weet niet waar
Dat ik u raaden zal, gy zijt in groot gevaar
Gewikkelt, en als ik vry tegen u magh spreeken,
Zie ik u troodeloos, en diep in lijden steeken;
Dies smoor, ay! smoor die vlam die in 't beginsel staat,
En vlied het ongeval vaneen onmijdbaar quaat.
Ach! wist ghy wat gevaar het onbehoorlijk minnen

Veroorzaakt, gy zoudt noit aan eenige Goddinnen
U liefde opofferen; maar smooren d'eerste vlam,
Eer datze in uwe borst noch meerder voedsel nam.
Het is gants zorgelijk dat water te bevaren;
Want d'allerminste storm begraaft u in de baren
Van wanhoop; en dan licht uw macht, en wil verneêrt,
En d'eerste vrye staat in slaverny verkeert.
Wat kan d'elendige dan in zijn elend hoopen?
Doch wilt gy reukeloos in u bederven loopen,
Zo helpt geen trouwe raat, het lot dat gy behaalt
Is in het nakend' quaat dan veel te dier betaalt.

End.
Men moet door moeilijk heyt na d'overwinning stijgen,
Wie kan de zegekroon als na veel rampen krijgen?
Hoe meer verhindering, hoe heerelijker lot.

Cep.
Wie zich te veel vermeet wort al te licht bespot.

End.
Wel hoe! ontraad gy my de liefd', daar zelf Auroore
Is in uw hart geplaatst? of ben ik meer bevroore
Als gy, die zonder zorg, of moeyte, of groot gevaat,
Die schoone Vrouw bemindt, en wort bemint van haar?

Cep.
't Is waar, ik min Auroor maar veins die vlam te smooren;
Gy, in het tegendeel, roept al te luyt; uw ooren
Zijn noit met ydle roem van my gevult, en ik
Geniet hier door mijn min, en zie haar zonder schrik.
Verlaat dan deze plaats, en wilt u doch onthouwen
Van uw Goddins gezicht zo dikwils aan te schouwen.
Gy weet hoe 't lant alom re deerlijk wort geplaaght
Van 't Monster, dat vergeefs van 't lantvolk wort gejaagt;
Begeef u derwaard heen, en wilt het lant bevrijden,
Elk haakt na uwe komst; zo kunt gy 't nakend lijden
Ontgaan, en zeg dat u een andere oorzaak port,
En dat ghy van de min niet meer bestreeden wort.

End.
Zou ik aan mijn Goddin die valsheyt gaan betoonen?
En my, in eenig quaat, om haar ontstaan, verschoonen?
Neen, denk dat niet, ik zal, het zy den hemel leet
Of lief, haar nimmermeer verlaaten; en hoe wreet
De snootste plagen zijn, ik zake willigh dragen,

Zo al mijn lijden maar Diana magh behaagen.
En ghy, die in mijn min een trouwe hulp kunt zijn,
Ga spreek eens met de Nacht, ontdek haar al mijn pijn,
Zo kan zy 't aan mijn Lief trouhartigh overdragen:
Zy is haar Speelgenoot, ik zal my tot het jaagen
Vervaardigen, en zo Diana my bemindt,
't Is zeker, dat deze arm het Monster overwindt.

Tweede bedryf.

I. Tooneel.

Kupido vlieght uyt de wolken op 't Tooneel.

Kupido.
GAat wel, Dianas borst is reede aan 't blaaken.
Zy kan haar liefde nu niet meer verzaaken,
Dies ben ik drijvende door 't zwerk, heel stil
Gedaalt, om af te zien, hoe zy mijn wil
Volbrengen zal, en godt Apol verbeiden.
Het gantsche Goodendom is reê gescheiden,
En hun besluyt is tegen my gekant;
Maar 'k zal Diaan de hulpelijke handt
Steets bieden, om haar voorneem uyt te voeren,
Al zou ik ook den hemel zelf ontroeren.
Laat dan Apol braveeren op zijn kracht;
Hy zal beproeven, wat Kupidos macht
Verrichten kan, als die in top komt steigren,
Wanneer Diana hem haar min zal weigren,
En streelen voor zijn oogh Endimion,
Dien Helt, die 't Monster op de jaght verwon,
Waar voorde harders hem met glory kroonen.
Zy zal hem ook met liefde en eer beloonen,
Verplicht aan mijne wet, die zulks gebiedt.
Daar komt die dappre Helt, ik zal my niet
Ontdekken, maar in dit geboomt versteeken,

Aanhooren hoe Apol om liefd zal smeeken;
Op dat Endimion, die my met eer
Gedient heeft, over hem ook triompheer.

II. Tooneel.

Endimion.
DE zeege is my gelukt: ik, door dees daat, ontslaagen
Van zorg, kan nu mijn smart vry aan Diana klaagen.
De weldaat, daar haar gunst mijn min meed' heeft beloont,
Is door de winst genoegh op deze jaght betoont.
Nochtans beken ik vry, minwaardige Goddinne,
Dat ik met needrigheyt, in plaats van u te minnen,
Behoorden wierookgeur te rooken op 't altaar
U toegewijdt; 't welk ik volbrengen zou, ten waar
U flikkerend gezicht, dat my het hart doet branden,
My hechte aan uwe min, met onverbreekbre banden:
En mijn onwaardigheên verrukte, dat ik min,
Die aardts en sterflijk ben, een hemelse Goddin.

III. Tooneel.

De Nacht, Endimion.

WAt peinst Endimion zo eenigh? zijn uw zinnen Door 't jaagen zo verheught, of droevigh door het minnen? Ay veins voor my doch niet, ik weet wat tocht u hart Bestookt, en hoe ghy van de Liefd' bestreeden wart.

End.
Gespeel van een Goddin, van my steets aangebeeden,
Ik voel geen vreugde, o neen, de Min heeft my bestreeden;
En schoon mijn tong u niet meer melde, 't droef gezucht
Zou u ontdekken al mijn smarte, en dit gehucht
Indien het spreeken kon, zou ook niet anders klaagen
Als liefde, die ik steets Diana toe zal draagen.
Ik heb mijn hartsgeheim doorgaans vry uyrgebeelt,
En Cephalus heeft u mijn min ook niet geheelt;
Toon dan, zo gy mijn quaal door uwe gunst kunt stelpen,

Dat ghy genegen zijt dit minnent hart te helpen.

Nat.
Ik breng u een geheim, dat u gelukkigh maakt:
Diana is zo wel als ghy in 't hart geraakt
Van Venus dartle zoon, zy mindt uw deugt, uw zeeden,
En is geheel geneigt tot uw aanminnigheeden.

End.
Hoe! wort Diaan, als ik, van 't minnevuur verteert?
Hoe kan zulks mooghlijk zijn? gewis, a troosten leert
My omzien, want ghy tracht mijn liefde te beproeven,
Die ydel is: ay wilt mijn ziel niet meer bedroeven.
Zou die doorluchte Maaght, die al te waardigh is
My aan te zien, haar zo verneêren? neen, gewis
Ik heb al t'onbedacht het minnen onderwonden,
En zonder wedermin: ik word helaas! bevonden
In een gewaande vreugd, dies maak ik my bereit
Tot een gerechte straf voor mijn vermetelheyt.

Nac.
Wel hoe Endimion, mistrouwt ghy mijne reeden?
Wat heeft u doch verplicht tot die ondankbaarheeden?
Maakt u de wantrouw of de liefde zo verblint?
Goddinnen hebben meer als nu het aarts bemindt,
Zulks kan ons Thetis, en de schoone Auroor getuygen;
Iupijn die 't al regeert moet voor de wetten buygen
Die hem de Liefde stelt; en Venus mindt Adoon
Dien braven jongeling; Merkuur en andre Goôn
Zijn tot de lust geneigt die 't aarts genot kan geven;
Zou zy haar liefde dan alleenigh tegenstreeven?

End.
Ach! heeft haar godlijkheyt gevoelen van mijn smart?
O Goôn! is 't mogelijk! gaat haar mijn liefde aan 't hart,
En kan haar oogh in my noch iet bekoorlijks vinden?

Nac.
Wat twijfelt ghy, ik zegh, zy derft haar onderwinden
Uw deugt te minnen.

End.
Ach! verplichtende Goddin,
Vervolgh doch het verhaal dat my ontdekt haar min,
Herhaal, herhaal doch zo een aangename reeden,
En zegh het duyzentmaal, ik ben 'er meê te vreeden;
En laat niet af in het herzeggen, voor en na,
Tot dat ik door de vreugt om zulk een woort verga.

Nac.
Nu toont ghy u gelijk een Minnaar, door die reeden,

Nu zie ik dat ghy mindt.

End.
Ia 'k min haar godlijkheeden;
Maar nu die schoonste star my met haar gunst bestraalt,
Zo meld, waar door haar liefde op my is neêrgedaalt.

Nac.
Ghy zoekt, hoewel vergeefs, die oorzaak na te jaagen,
Waar door u sterflijkheyt haar godtheyt kan behaagen;
Want die is maar alleen aan Citheré bekent:
Zy heeft die reeden op een vuurigh blat geprent,
En in den hemel vast gehecht: en door dees reeden
Bemind zy uwe deugt. Maar zie, daar komt zy treeden,
Zo moedigh als verlieft; schep moet Endimion,
Zy mindt uw deugden meer, als 't aanzien van de Zon.

IV. Tooneel.

Diana. Endimion.

Dia.
ENdimion, ik kom uw moedt en deugden prijzen.

End.
Ik ben niet waardigh d'eer die ghy my komt bewijzen
Goddin, dies.....

Dia.
Rijs. Wat heeft u tot dees vrees geport?

End.
De gunst die onverwacht aan my bewezen wort.

Dia.
Rijs op.

End.
Helaas Goddin!

Dia.
Wat dwingt uw hart tot vreezen,
Daar op de jaght geen schrik in uwe borst kon weezen?
Endimion wat 's dit? bezwijkt uw groots gemoet?
En vreest ghy voor het geen dat u geen hinder doet?

End.
Hoewel 't gevaarlijk is een Monster te bevechten,
Noch is 't gevaarlijker zich moedigh op te rechten
Voor een Goddin; in 't een vertrouwt men op zijn kracht;
Maar in het tegendeel, bevint men al zijn macht

Ontzenuwt, moet en kracht gaat door een lonk verlooren,
En 't hart, hoe zeer het brant, toont zich gelijk bevrooren.

Dia.
Ghy hebt u zelven hier deelachtigh aan gemaakt.
Noit wort een vyantschap als ik betoon gewraakt.

Uw vrees weêrstaat uw hoop; en 't ydel misvertrouwen
Verhindert u, om vast op mijne gunst te bouwen,
Die u genegen is; want 'k zal uw deugt veel meer
Waardeeren als 't bezit van d'alder waardighste eer:
Bezadigh dan uw vrees, en toon u niet laf hartigh,
Wijl 't juk dat u nu schijnt te drukken, niet heel smartigh
Noch onverdraaghlijk is; want u is toegeleyt
Een eerkroon, waardiger als d'hooghste onsterflijkheyt.
Wat ydle schrik kan dan u groots gemoet verbaazen?
De Faam die 't aartrijk al uw daaden door gaat blaazen,
Getuyght niet, datge alleen een Monster hebt geraakt,
Maar datge u zelve van iet grooters meester maakt.
Verwonder u niet om deze eer, zy zal u heffen
Zo hoogh, dat geen gevaar, noch rampspoet, u kan treffen,
Uw offerhanden, steets van my met gunst bestraalt,
Zijn nu in deze jaght met dubble winst betaalt.

End.
Helaas Goddin! uw gunst wil my te hoog waardeeren,
Ik heb nier meer verdient als u alleenigh t' eeren,
En 't geen ik heb verricht is door uw gunst geschiet,
Want zonder uwe hulp zijn al mijn krachten niet;
En nu ghy d'oorzaak zijt, moet ghy deze eer genieten.
Ik schoot de pijl wel, maar gy stierdeze onder 't schieten.

Dia.
Wel, zo my d'eer behoort, geef ik ze aan u, en toon
Hier door, hoe ik uw deugt en dapperheyt beloon.
Ontfang van mijne handt dees krans zo schoon doorvlochten,
Tot blijk dat ghy alleen de zeege hebt bevochten.

End.
Goddin, deze eer is voor een, sterflijk hart te groot.
Zo uw gerechte haat my maakte heel ontbloot
Van uwe gunst, dit zou mijn hart zo veel niet deeren.

Dia.
Zo hoord men steets de deugt na haar verdiensten t'eeren.

End.
Zo wort een offerhand gekroont van d'hooge Goôn.

Dia.
Zo stelt het sterfelijk zich als een Godt ten toon.

End.
Zo maakt een sterflijk mensch de Hemelgoôn verwoeder.

Dia.
Van al de Gooden vrees ik niemant als mijn Broeder,
Die met zijn nijd'ge straal dit gantsche vlak beslaat;
Want nu hy my beminde, is elk hy bem gehaat.
Om d'eer en waarde aan zijn gezagh uyt plicht te laaten,
Mijd doch zijn bykomst, die ik om uw deught moet haaten.

End.
Ter gunst van Cephalus heeft my Auroor belooft
Zijn komst te melden, eer hy met zijn glansich hooft
Komt op dees bergen, en haar toppen, nederdalen:
Zy is de Morgenstont, die voorlicht met haar straalen;
En wijl zy van het licht voor eerst de bootschap brengt,
En aan de Zon, geen stap voor uyt te gaan, gebengt,
Zo kan hy aan mijn liefde in 't minst nadeelig weezen.

Dia.
Maar d'hemel wort verlicht, 'k moet voor zijn afgunst vreezen,
De Dageraat beschijnt alreede bergh en dal,
Daar drijft zy op een wolk, wat of zy melden zal.

V. Tooneel.

Hier ontsluyten haar de wolken langzaam van malkander, en Aurora vertoont haar op een roode wolk. daar de straalen van de zon, die haar op 't spoor volght, zeer flaauw op schijnen; en als zy dit volgende heeft gesprooken, wort zy van achteren na voeren in de wolken opgenomen.

Aurora. Diana. Endimion.

AAnminnig Paar, nu moet ghy scheiden. De Zon, die uwe vreughd benijt, Volgt my op 't spoor, hy is niet wijt, Ay, wilt zijn bykomst niet verbeiden. Begeef u dan van deze bergen Endimion, en volgh in 't kort De raat die u gegeven wort, Zo zult gy 't alziende oogh niet tergen.

Dia.
Wel aan Endimion, vertrek.

End.
Ach droevig lot:
Wat is 't dat ghy my vergt, Goddin door u gebot?

Kan ik nu zonder schaamte, of zwakheyt, willig weezen?

Dia.
Gy moet de pijlen van dien overwreede vreezen.
Hy nadert, ay vertrek; en heeftme al in 't gezicht.
Vaar wel Endimion, ga heene, ik ben verplicht
Hem in te wachten, ga, verzet u vrees, 'k zal toonen
Dat ik na waarde uw deugt met glori zal bekroonen,
Schoon dat Apollos borst op my in liefde blaakt.

VI. Tooneel.

Terwijl Diana van Endimion haar afscheyt neemt, vertoont zich Apollo op zijn goude Waagen, van vier Paarden voortgetrokken, in een heldre wolk, die van achter tot voor op het Tooneel neêrdaalt: en als hy daar uyt is getreeden, sluyt zich de wolk in malkander, en klimt van vooren weer langzaam na achteren uyt het gezicht der Aanschouwers.

Apollo. Diana.

O Dochter van Iupijn, Latonas kroost, wat maakt U waarde op Lathmus? kan d'Olimp, met schoonder straalen Verheerlijkt, u niet meer als deze bergh onthaalen?

Dia.
Ik vind hier groot vermaak als ik het wilt opjaagh.
Maar gy, mijn Broeder, gun my d'eer dat ik 't u vraagh,
Van waar ontstaat de vreugt die gy aan my laat blijken?
Wat schoone Nimf zult gy met uwe gunst verrijken?
Gy draagt veel meer in 't hart als gy verhaalen meugt,
Wat jaaght u herwaard aan? wat 's d'oorzaak van uw vreugt?

Apol.
Ik kom van d'hooge Olimp, daar al d'ontzaghbre Gooden
Vergadert waaren, en van Iupiter ontbooden;
Die ons vernoegen wou door een uytmuntendt feest,
Dat met u byzijn heel volkomen waar geweest.
Wie zou zijne oogen niet tot zulk een vreugt verleenen?
Want al de Gooden zijn op dit banket verscheenen,
Behalven gy; Neptuin en Thetis, met Murkuur,

Verscheenen daar verheught; Vulkaan gaf 't smeulend vuur
Zijn Reuzen over, die het staale harnas klonken,
Wijl Mars van 't woeden rust, om d'aangename lonken
Van Venus; Bachus quam met Ceres: Rhea met
Saturnus, door lupijn op d'oppertroon gezet,
Vereerden met haar pracht dit feest dat y der streelde,
Terwijl de Liefde, en de Bevalligheeden speelde.
De Muzen zongen op een aangename toon,
D'onsterfelijke macht en glori van de Goôn.
In 't midden van de vreught wiert Iupiter gegeven
Een kop van Ganimeed, uyt louter gout gedreven,
Gevult met Nektar, dees vertoonde hy bly van geest,
En dronk, tot welstant van onze Echt, op 't heerlijk feest,
Terwijl godt Hymen 't hooft met varse bloemen kroonde,
Dat al de Goden zich hier van verwondert toonde,
Toen wiert haar d'oorzaak van de vreught bekent gemaakt;
Het hoog besluyt, dat u en my het meeste raakt,
Zal onze waardigheyt en Majesteyt vergrooten;
Want als ons huwelijk by Hymen is beslooten,
Gelijk mijn liefde hoopt, verkrijgtze een dubble macht;
Ik heersche alleen den dag, en gy beheerscht den nacht,
Ik geef de lucht haar w{problem}t, en ghy de waterbaaren;
De werelt zal, door dit verbont, ons meer altaaren,
Opbouwen, als voorheen; dies reikme uw handt, en toon
Dat u met my 't besluyt behaagt van d'Oppergoôn.

Dia.
Hoe Broeder! heeft het bloet ons niet genoeg verbonden?
Waarom hebt ghy u my te minnen onderwonden,
Daar ik uw zuster ben?

Apo.
Om dat deze eernaam, van
Uw Bruydegom te zijn, my meer vermaken kan.
En waar in speurt uw oog doch onderscheit in 't minnen?
Ghy zijt wel schoon, 't geen groot vermaak geeft aan de zinnen,
En wijs in u beleidt, en een Goddin; maar ik
Die u bemin ben ook een Godt. Wat teelt dan schrik

In u gemoet? Iupijn die u door gunst wou binden
Aan een gemaal, kon in den hemel niemant vinden
Die waardiger als ik die eer genoot. Ghy weet
Hoe dat ik met de kracht ben van godt Mars bekleet;
Dat ik de geest heb van Merkuur, die elk moet wijken.
Ik zal den Hemelvoogt in krachten haast gelijken.
Dien kleenen Godt, die elks gemoet en zin regeert,
Is in bevalligheyt door my geheel verneêrt;
Ik heb, het geen hem steets in felle haat doet branden,
Zijn wetten in mijn macht, zijn wapens in mijn handen.
Ik word de werelt door met eer begroet; en ghy
Veracht die waardigheyt, daar u mijn heerschappy
Bekent is. Weet ghy niet, dat ik de Zanggoddinnen
Haar lessen geef, en dat de Gooden my beminnen?
Dat Pallas my ontziet, en dat ik haar zo ver
In wijsheyt overtref, gelijk de Morgenster
In klaarheyt overtreft de starren die 's nachts dwaalen?
Weet ghy niet welk een roem mijn glory kan behaalen?
En dat de werelt my veel meer altaaren sticht.
Als eenigh Godt, door dien mijn onuytblusbaar licht
Haar onderhoudt, en queekt, door aangename straalen.
Indien mijn glans, die kruyt en bloemen op kan haalen,
Verdooft wiert, 'k zag eerlang de werelt naar gestelt;
De boomen uytgedort, en zonder vrucht, het velt
Ontbloot van groente, en mensch, en vee, in naarheyt zweeven.
Door welke reên wilt ghy mijn min dan tegenstreeven?

Dia.
Om 't bloet dat ons verbindt; en boven dat, ghy weet
Hoe ik mijn dagen steets in kuisheyt heb besteet,
Af kerigh van de Min; ik schep veel meer vernoegen
In het vermaak het welk my Vader toe wou voegen,
Toen hy de Dochters van den Oceaan, 't getal
Van zestigh, my alleen tot speelgenoots beval:
Behalven twintigh, die op boogh en pijlen paste.
Ik was noit gunstigh die mijn jeugt met min belaste.
Dat tuygde Alphéus ook, die, door zijn geyle min,

Mijn kuysheyt naliep en vervolgde tot Letrin,
Een stadt by Elis, daar de Nacht my toen bedekte,
En 't slijk waar meê dat ik mijn aangezicht bevlekte,
Daar ik zijn geilheyt door ontquam. Acteon kon
Zijn straf ook niet ontgaan noch d'hoornen. Zou de Zon
Mijn Broeder, uyt een stam geteelt, my dan verzoeken
Tot zulk een echt, die ik met reden magh vervloeken?
Ach zulk een onbescheidt verwacht ik nimmermeer
Van u, die welbewust, wat dat ik aan mijne eer
Kan lijden, nimmer hoord na dat besluyt te wachten.
Verschoon my, want gy kunt by andre wel vernachten;
De schoone Thetis, die u, mat van rennen, laaft,
Verlangt tot gy uw glans in d'Oceaan begraaft;
En 's morgens zijt ghy vergezelschapt met Aurore.

Apo.
't Is waar, maar niemant kan Apollos hart bekooren
Gelijk Diana doet; ik min haar maar in schijn,
U inderdaat, als een die my van vorst Iupijn
Vergunt is; laat dan af met af keer my te loonen:
Ghy kunt my zonder scha uw gunst en liefde toonen.

Dia.
Helaas! niet zonder scha, en zo het noch geschiet,
Vervolgt ons namaals schand die 't huwlijk ons verbiedt.
En ik, die 't bloetschandaal met reeden mag vervloeken,
Zal nimmer toestaan d'echt die ghy my komt verzoeken.

Apo.
Hoe Zuster! schroomt ghy dan te volgen godt Iupijn?
Gepaart met Iuno, beid geteelt van Ops, wat schijn
Heeft dit, om mijne min zo trots te wederstreven?
Of kan dit voorbeelt u noch geen vernoeging geven?

Dia.
Verschoont de misdaat, die een magtigh Vorst bestaat,
Zijn onderdaan, als hy die zelve wegen gaat?
Neen, neen, gy zult my door dit voorbeelt niet bewegen;
Al sprak u d'Hemel meê, Diana spreekt u tegen.

Apo.
O wreede! acht gy my dan die kleene gunst niet waart,
Dat ghy uw schoonheyt met mijn godlijkheeden paart?
Of hebtge uw liefde al aan een ander opgedraagen?
Daar loopt een maar, dat u een Harder kan behaagen,
En datge uw waardigheyt verneêrt door dat bestaan.

Dia.
Wel wort 'er iet verbeurt, vertrou zulks aan Diaan,
Zy zal wel zorgen voor haare eer, en dat haar broeder
Zijn geile lust niet krijgt, al wierd by ook verwoeder.

Apo.
Ondankbre, ha! zy vlucht, en hoort niet na mijn beê;
Zy vliegt uyt mijn gezicht, en neemt haar schoonheyt meê,
Maar laat haar wreetheyt hier. Veracht ghy dan mijn klaagen
O wreede! en zoekt uw liefde een ander na te jagen?
O ja, zy lacht om my: het vuur dat my verteert
Is ys, want haare wil is tegen my gekeert.
Haar oor is voor my doof, maar voor een Harder open;
En ik, die weêrmin zoek, kan op geen weêrmin hopen,
Mits haar verwonnen hart voor my onwinbaar is.
Haar glans verlicht my, maar tot geen verlichtenis,
Doordien af kerigheyt haar ziel heeft ingenomen.
Maar wreede, denk dat ik uw voorneem zal betomen.
De blinde Liefde doet u dwaalen buyten 't spoor
Van alle reedlijkheyt; ghy kiest een Harder voor
Apollo; maar ik zweer dat ghy hem niet zult vinden,
Wanneer ghy uwe gunst zoekt aan zijn liefd te binden.
Of ghy u beide al in dit dicht geboomt verschuylt,
Wanneer ik aan de Nacht mijn renbaan heb verruylt,
Noch zal mijn nijdigh oog door dikke duysternissen
Beschouwen, of ik in mijn oordeel kom te missen;
En zo ghy hem bemindt, genaakt zijn wisse doot.
Verkrijg ik dan geen min, mijn wraak nochtans is groot.

VII. Tooneel.

Kupido.
IA ga vry heene, ik zal uw macht
Betomen, want nu deze schichten
Endimion
Aan mijn gebodt en wet verplichten,
Zal ik de bron

Van zijn verderf verhoên met kracht;
Ik zal Aurora gaan verzoeken,
Dat zy, op mijne beê, hem raat
Bestelt, waar door hy kan dit quaat
Verhoeden, en Apol verkloeken:
Zo triomfeer
Ik in het eynd met dubble zeege;
Want als dien Helt haar heeft verkreege,
Zal ik mijne eer
Vergroten, en Apol betoonen,
Dat ik my van geen Godt laat hoonen.

Hy vlieght in de wolken.

Derde bedryf.

I. Tooneel.

De Nacht, Endimion.

GHy zijt verwinnaar, en verschijnt voor my zo drukkigh. Wat 's dit Endimion, wat maakt u ongelukkigh? Heeft u Diana met af kerigheyt beloont, Dat gy voor mijn gezicht dus droevigh u betoont?

End.
O neen, zy heeft aan my door haare gunst doen blijken,
Dat ik, zulks zeggende, haar zou verongelijken.

Nac.
Wat is 'er dan dat u tot deze droef heyt port?
Een Minnaar, die van zijn Meestres bejegent wort
Met gunst, die heeft geen reên, om over zulks te zuchten,
Of kan laf hartigheyt u tot deze ongenuchten
Verwekken? meld aan u vriendin wat dat u deert.

End.
Helaas! mijn hart wort van een heimlijk vuur verteert.
Ik klaagh niet over haar, die, om my gunst te toonen,
Het heeft gelieft, mijn hooft met deze krans te kroonen,
Tot teken van triomph en zeege, door de jaght
Behaalt; neen, neen, maar ik beklaag, o waarde Nacht!
Dit hart, 't welk wort gevoedt van liefde en misvertrouwen,

Doordien ik zonder vrees haar gunst niet kan beschouwen.
Had my Diana met af kerigheyt beloont,
Toen ik my voor haar oogh vermetel heb vertoont,
Ik zou hier tegen mijn volstandigheyt betoonen.
Maar nu voor liefde en gunst, voor 't on verdient beloonen
Heb ik geen tegenstant: haar goddelijk gezicht,
Haar straalen, die mijn ziel doorbooren met een schicht,
Een gloet, doen deze borst in zulk een vuur ontfonken
Dat onuytblusbaar is: haar aangename lonken
Zijn voor my veel te sterk; want ik, van tegenweer
Ontbloot, word' meer gewont. Helaas! ik kan geen meer.

Nac.
Uw pijn is aangenaam, die gy voor my doet blijken,

End.
Wat lijden is 'er by mijn lijden te gelijken?
Al heb ik al de vreught genooten op een stont,
Ik word, door 't heelen van mijn smert, noch meer gewont.
Mijn vreughde is als een Gier, die my het hart komt knaagen
Met eyndelooze pijn; 't oneyndige behaagen.
Met vuurigh hopen, rolt door mijn gedachten heen;
'k Ben hopend hopeloos, en teffens zonder reên.

Nac.
Ik kan in dit geval uw lijden niet beklaagen,
Gy hebt meer hoop als vrees; wat zoekt gy te bejaagen?

End.
Mijn hoop groeit met mijn vlam op yder oogenblik;
En in die zelve tijt vermeerdert ook mijn schrik,
En door die schrik schijn ik al levendigh te sterven.
Ik schroom haar byzijn, en ik vrees haar glans te derven.
Mijn hel is over al daar ik Diana mis;
Ik ben steets zonder haar in dikke duysternis.

Nac.
Ik zie, ik zie wel, hoe de liefde u kan verrukken.
Schep moet, gy streeft wel haast door al uwe ongelukken.

End.
Zo u mijn lijden raakt, zo helpe uw raat mijn smart
Verzachten, ay! gy weet de quelling van mijn hart:
Ga dan na mijn Goddin, en schilder haar voor oogen,
Zo naakt als 't mooghlijk is, mijn liefde en haar vermoogen;

Verhaal haar, hoe mijn ziel, door haar aantreklijkheên,
Zo ingewikkelt is in lijden, dat ik geen
Vertroosting vinde; en zegh, dat ik niet doe als klaagen;
Zo kan ik door uw hulp 't eynd van zijn ramp bejaagen.

Nac.
Wel, ik ga na haar toe, en zal, in dit geval,
Haar bidden, dat zy u voor ramp beschutten zal.

II. Tooneel.

Endimion.
Ominneyver! die mijn rust
Beneemt, ach! waart gy uytgeblust
Zo zoude uw pijn mijn ziel niet pijnen.
Gy doet al mijn vermaak verdwijnen.
'k Geniet wel uyterlijk wat vreught,
Maar in mijn ziel steets ongeneught.
Maar ach! 'k heb my te veel vermeeten;
'k Heb niet alleen mijn plicht vergeeten,
Maar ook door reukelooze min
Mijn staat. Diana! o Goddin!
Mijn liefde is uwe gunst onwaardigh.
De bloode Apol, die my zo vaatdigh
Van u deed wijken, zal u meer
(Verrijkt met grooter staat en eer)
Als ik behaagen; want de Gooden
Zijn hem wis gunstigh, haar gebooden
Zijn my een wet; wat tegenspoet,
Wat onheyl zie ik dan te moet?
Helaas! daar 's niet voor my te hopen.
Maer zacht, daar gaan de wolken open,
Ik zie Aurore op hare kar
Neêrdaalen, die de Morgenstar
Verdrijft, wat of hare komst zal melden?
Goddin, zo ik oit kon vergelden
Uw gunst te my waart, 'k zou 't bestaan.
'k Week op uw by komst van Diaan,

Toen zy my als verwinnaar kroonde,
En zo veel eer en gunst betoonde.

III. Tooneel.

Aurora daalt op haar VVaagen, omheindt van roode wolken, en van twee roode Paarden voortgetrokken, uyt de Lucht op het Tooneel: en als zy daar uyt is getreden, rollen de welken in malkander, en verdwijnen allengs in de Lucht.

Aurora. Endimion.

IK scheide u van haar af na veel verkreegen eer. Nu eischt een andre zaak, dat ik op Lathmus neêr Kom daalen; want uw deugt bestraalt een volle zeege. Endimion, uw liefd' heeft niet alleen verkreege Dianas wedermin; maar ('t geen vry hooger gaat,) De Mingodt heeft belooft, om u in deze staat Met hulp de hant te biên, schoon godt Apol, verbolgen Om dees verkreegen eer, u wil met haat vervolgen. Ik zag hoe hem Diaan haar liefde heeft ontzeit, Dies godt Apollo, door haar stuurze afkerigheyt Gewekt tot gramschap; heeft, met euvle en grammen moede, Beslooten, op u min met fellen haat te woeden. Om, in dit nootgeval, hier tegen u een moet Te geven, en de macht, om in dees tegenspoet (Terwijl zijn gramschap tracht uw liefde te beletten) U, tegen het besluyt van Febus, aan te zetten, Heeft u Kupid' door my een hulp gezonden. Daar, Ontfang dees heylge Bloem, die eertijts op het haar Van Venus bloosde, daar by lieflijk plagt te pronken; De blaadren zijn met sap van vierge liefd doordronken; En wie de Bloem maar ruykt, schoon dat hem tegenspoet Genaakt, kan nietemin gemoedigt, op dien voet Verheerlijkt, door gevaar, en alle rampen streeven. En zo Apol u mogt vervolgen aan het leven, Zult gy, na uwe door, verkrijgen zulk een graf

Dat in alle eeuwen duurt; verwacht dan vry de straf, Of liefd van uw Goddin; en blijf aan 't eynd volstandigh, Door 't middel dat ik van de Mingodt u behandigh.

End.
Hoe! tracht dien Godt aan my te geven zulk een moet?
Keurt hy de trouwe liefd' tot mijn Goddin voor goet?
Zo zal ik godt Apol zijn Minnenijt niet vreezen.
Wie kan my hinder doen, wil hy my gunstigh weezen?
Span dan, ô Jupiter! uw wraakboogh op my aan;
Laat, zo gy, om Apol, mijn min wilt tegenstaan,
Uw donder, bliksem, en d'ontoombre storremwinden
My voeren na het graf, en 't moedigh hart verslinden;
Want ik ontzie geen maght, schoon ik het al bezuur.
Of zo gy zijt gezint, 't onblusbaar minnevuur
Te blusten, zo ontruk den Oceaan zijn stranden,
Op dat hy bruyschende en verwoet my aan magh randen;
Of stapel Pelion op Ossa, daar gy eer
De Reuzen meê verdelgde, en werpze op my ter neêr;
Of laat my d'Aarde in haar verslindbre kaaken zwelgen;
Of Lathmus omgekeert dit moedigh hart verdelgen.
Geen ramp, hoe zwaar, hoe wreet, dat die wort uytgewerkt,
Verschrikt my, nu ik van de Mingodt wordt versterkt.

Aur.
Gy zult de vrucht van uw volstandigheyt verwerven.

End.
Ik ben door deze hoop gemoedight om te sterven.

Aur.
'k Verwacht een beter lot, dat u bekroont met vreê.

End.
Ik was flaauwmoedigh, maar nu voelt mijn hart alreê
Het blaakren van de vlam, in deze borst ontstooken
Door kracht van deze Bloem die 'k naauwlijks heb gerooken;
O geur die 't hart verquikt! hoe voedt gy mijne min.

Aur.
Ik zal, terwijl gy hier gemoedight uw Goddin
Verwacht, mijn Cephalus op Lathmus ook onthaalen,
Zo mooght gy beide op uw gelukken zeegepraalen.

IV. Tooneel.

Endimion.
O Bloem! zo schoon als oit Hymet
In 't eêlste van de Lent kost draagen,
De glans die u is bygezet,
Waardoor gy kunt mijn hart behaagen,
Is zo niet van Natuur gegroeit;
O neen! want toen u Venus plukte,
Heeft zy u met het bloet besproeit
Toen haar Adoon verongelukte:
Want toen het zwijn zijn borst ontsloot,
Heeft zy zijn liefde in 't bloet gevangen,
En aan het aangename root
Van uwe blaadren vast gehangen.
Dit karmozijn dat van u gloeit
Veel schoonder als robijne straalen,
Houdt steets de zinnen onvermoeit,
Om uwe geuren in te haalen,
En yder geur verstrekt een schicht
Om harten in de min t' ontvonken.
O Bloem! ik ben aan u verplicht,
Gy maakt my in de liefde dronken:
Zo dat ik noit geen tegenspoet
Zal vreezen, schoon Apollo woet.

V. Tooneel

Merkuur vlieght uyt de VVolken op 't Tooneel.

Merkuur. Endimion.

End.
HOud stant Endimion, waar haat gy onbezinde?
Daar d'eer my roept.

Mer.
Wat durft gy u al onderwinden
Vermetele? blijf staan: en hoor wat u de Vooght
Des hemels door mijn stem gebieden laat: gy pooght

Diana door een vlam, die wetloos is, te zengen,
't Welk Iupiter noch geen der Gooden zal gehengen;
Smoor dan die vlam, die met hoogmoedigheyt verzelt,
U niet beschutten kan voor 't opperste gewelt.

End.
De Liefde, en 't Nootlot, twee vergoode ontzaghlijkheeden,
Die van den Dondergodt zelf werden aangebeeden,
Verhindren my 't besluyt te volgen; ga dan heen,
En bootschap dit Iupijn, en laat my hier alleen.

Mer.
Hoe! durft de langste van de sterflijkheyt verachten
De hoogste macht, die hy moet met ontzag verwachten?
Hoe Harder, vreest gy dan de toorn der Gooden niet?

End.
Ga, breng haar mijn besluyt, en zeg al dat gy ziet.

VI. Tooneel.

Endimion.
NU hoor ik, hoe Iupijn, om Febus te vernoegen,
Geneigt is mijn Goddin door d'echt hem toe te voegen;
Maar nu de Mingodt my zo moedig heeft gemaakt,
Zal ik, schoon dat Apol van woede en afgunst blaakt,
Diana, die ik eer en aanbid, noit verlaaten,
Schoon dat in dit geval my al de Gooden haaten.
Want ik ontzie geen macht, al was die noch zo wreet;
Ik heb de Liefde tot een leitsman, die my 't leet
Helpt tegenstaan: ik kan de rampen tegenstreven
Door d'hoop die hy my geeft. Maar daar verschijnt mijn leven,
Haar komst ontroert mijn hart; helaas! ik sta verstelt.

VII. Tooneel.

Diana. Endimion.

ENdimion, doet u mijn bykomst dit gewelt? Gy zijt verbaast, wat 's dit? wat maakt u zo onmachtigh?

End.
Uw glans, Goddin, is voor mijne oogen al te krachtigh;
Uw komst te waart, om geen eerbiedigheyt u aan
Te bieden, zo ik hier bevrijt van schrik zal staan
Voor u gezicht, zo wilt uw glans met wolken dekken,
Mijn oogen zijn te zwak, 't mogt my tot nadeel strekken.

Dia.
Ik wenste dat mijn glans veel aangenamer scheen,
Zo dikmaals als ik hier kom by mijn Harder treên;
En dat my Venus met haar schoonheyt won vereenen,
Ik zou, waar 't in mijn macht, u eens zo veel verleenen.

End.
Gy eischt een schoonheyt, die by uwe glans niet haalt;
Ook is mijn kleene dienst met groote gunst betaalt.
Ik ben het minste deel niet waardt: laat dan de straalen
Van uw bevalligheyt zo fel niet op my daalen;
Verschoon een sterflijk hert, verdruk het niet geheel,
Mag ik uw dienaar zijn, 'k verkrijg noch veel te veel.

Dia.
Indien uw vyantschap ontstaan kan door mijne oogen
Verwijs ik die, gy hebt op my te groot vermoogen,
Mits ik u tegen al de Goôn bescherm in noot.

End.
Die gunst, Goddin, is voor een Harder al te groot;
U aan te bidden kan zo veel niet waardigh wezen.

Dia.
Gy zijt meer waart door uw verdienst zo uytgeleezen.
Maar zaagtge Aurora sints haar laatste by komst niet?
Heeft zy u niet ontdekt wat boven is geschiet,
En wat Apollo heeft beslooten met de Gooden?

End.
Zy heeftme een zaak ontdekt, een middel aangebooden,
Die my bevrijden kan van alle tegenspoet.

Dia.
Maar d'Hemel die besluyt 't geen gy ook weten moet.
Hoor toe, ik zal u het geheim dan openbaaren:
Apollo zoekt, door zijn gewelt, met my te paaren;
En door d'oneenigheyt van Hymen, en de Min,
Gelijk een wreet Tiran te heerschen, en mijn zin
En toegenegentheyt, te dwingen na zijn wetten.
Hy wil, dat ik mijn hart voor hem zal open zetten,
En al de Gooden zijn dat voorneem toegedaan;
Saturnus, Iuno, Ops, en Thetis, en Vulkaan,

Ja zelf vorst Jupiter, begeert dat ik zal werden
Zijn Egemaal, en wil in dat besluyt volherden.
Wat staat my dan te doen in zulk een groot verdriet,
Waar in de liefde alleen voor ons noch overschiet?
Want dit is in den Raat der Gooden vast beslooten.

End.
Goddin, dat wreet besluyt zal mijn geluk vergrooten;
Want, schoon dat d'Echtgoddin uw stiefmoêr, mijn geluk
Zoekt t' onder drukken, met een onverdraaglijk juk,
En dat den Hemel vooght verwoet is op mijn liefde;
Noch zal dien Godt, die met zijn schicht dees borst doorgriefde,
Mijn hart versterken in de liefde die ik draagh;
En zo 'k onwaardige, u, o waarde Maaght, behaagh,
Gelijk ik heb gehoopt, zal ik de wreede buyen
Van 't ongestuyme Noort, van 't overzwoele Zuyen,
Van 't Oost, en West, en al wat 't Nootlot my beschikt,
Zelf daar de wreede vuyst van godt Apol meê mikt,
Schoon dat d'hooftstoffen tot mijn leet zijn ingespannen,
Geduldigh dragen; want ik schrik voor geen Tirannen,
Zo ik uw weêrliefd magh genieten in mijn smart.

Dia.
Hoopt, en gelooft vry, dat in een onsterflijk hart
Noit ontrouw heerscht, ik min u meer als al de Gooden;
Ben ik om uwent wil van d'hooge Olimp gevlooden,
Acht ik uw byzijn meer als d'Hemel, houw dan wis
Dat een oprechte min hier van maar d'oorzaak is.

End.
Van al de Minnaars, die op aard gelukkigh leven,
Is geen zo groot, die mijn geluk voorby kan streven;
De Liefde, die zich van den mensch als meester toont,
Heeft noit de minnesmert zo heerelijk bekroont.
Endimion, waar roe heeft u zijn gunst verheven?
Geen heerelijker staat kost Jupiter my geven;
Indien Dianas hart gestadigh my bemint,
Heb ik meer eer als hy in al zijn glori vindt.
Kom aan dan op dit pas, gy Minnaars, menschen, Gooden,
Kom alle, en zie vry aan wat my is aangebooden;

Kom, zie een sterflijk mensch, bezint van een Goddin;
Verzonken in deze eer, en heerelijke min;
Kom ziet, kom ziet het geen men nimmer zagh voor dezen,
Kom ziet een grooter eer, als ik kon waardigh wezen.

Dia.
Die is niet grooter als uw deughden waardigh zijn.

End.
Ach! heeft uw godlijkheyt gevoelen van mijn pijn,
Zo gunme een bede, om vry van ongeneught te leven.

Dia.
Wat wilt gy meer, 'k heb u alree mijn hart gegeven?

End.
Wat wil een Minnaar, als hy brant van liefde?

Dia.
Ach, ach,
Ik beef.

End.
Wie kan, wie kan u goddelijk gezagh,
Uw waarde schoonheyt zien, en blijven onbewoogen?
Aanhoor mijn zuchten, zie de traanen in mijne oogen,
Die u meer melden, als mijn spraaklit uyten kan.
Gy hebtme uw gunst gedeelt, beroof my hier niet van,
Bevry my door dees t roost van droevige ongelukken,
En laat my na de hoop gewenste vruchten plukken.

Dia.
Helaas!

End.
Ach! gy zucht ook. *Hy kust Dianas hant.*

Dia.
Laat af Endimion;
Wat maakt gy? ach! wat raat? vertrek. daar komt de Zon.

VIII. Tooneel.

Apollo. Endimion.

VErwaten Harder, durft gy voor mijne alziende oogen Een daat bestaan, die zelf geen Gooden en vermoogen? Wat onderwint gy u, in tegenwoordigheyt Van my? heeft u Merkuur terstont niet aangezeit, Dat gy dees bergh, en ook Diana moet verlaaten, Of dat de Gooden u voor eeuwigh zullen haaten?

End.
O ja.

Apo.
Baldadige, veracht gy dan de wet
Mijns Vaders, tot uw last zo heiligh ingezet?

End.
Ik weet mijn plicht, en wat ik doen moet.

Apol.
Ha vermeeten

En stouten Harder, 'k zweer, gy zult uw plicht haast weeten.

End.
U dreigen is vergeefs.

Apol.
Wat maakt u zo verblindt,
Dat gy, in wederwil der Goôn, Diana mindt?
Gy weet hoe gy berooft van haar gezicht moet leven;
En dat gy voor 't gezagh der Gooden steets moet beven.

End.
Van 't Godendom ontzie ik niemant als Diaan.

Apol.
Hebt gy voor mijn gezicht, vermeetle, niet bestaan
Haar handt te kussen?

End.
't Geen gy zelver kost beschouwen,
Zou ik vergeefs voor u ontkennen. Wilt vertrouwen
Dat ik zulks waardigh was, mits ik haar gunst genoot.

Apol.
Ha! uw vermeetelheyt en stoutheyt is te groot;
Wat misdaat vindt men die by d'uwe kan gelijken?

End.
Zo 't u geoorloft waar gy liet niet minder blijken.

Apol.
Hoe! acht gy u dan met de zoon van godt Jupijn
Een zelfde liefde van Diana waart te zijn?
Gy die elendigh zijt, en veelderhande lijden
Deelachtig, met de Doot, wiens schicht gy niet kunt mijden.
Durft gy uw lot noch met mijn lot gelijken, daar
Ik vry van rampen ben, gy midden in 't gevaar?
Elendige, gy, die de Doot geen eeuw kan spaaren,
Durft uw gebreken met mijn deughden evenaaren?

End.
Het is vergeefs, dat gy uw gal en laster braakt,
Diaan heeft tusschen ons al onderscheyt gemaakt.

Apol.
Diana heeft die u voor Minnaar uytverkooren,
En, om een slechte hut, de grootste pracht verlooren?
Verkiest Diana, voor een Godt, een Harder? ha!
Wat magh uw ydel brein verdichten? tracht hier na;
Ik zweer dat d'uytkomst haast uw voorneem zal bedriegen,
En doen die ydle hoop gelijk een damp vervliegen.

End.
Indien gy dit vertrouwt, wat teelt uw minnenijt?

Apol.

'k Beklaagh u, mits gy heel berooft van oordeel zijt.

Ik heb in uw bedrijf noit achterdocht gevonden;
'k Veracht u, en ik vind uw liefde ook ongebonden.
Als ik door minnenijt om zulk een schoonheyt twist,
Zo wort het godlijk bloet tot gramschap aangehist.

End.
Ik wenste noit te zijn in dat getal; de Liefde
Die met zijn minneflits dit sterflijk hart doorgriefde,
Zou schaamroot worden om deze ongelijkheyt. Want
Hy heeft zijn pijlen noit in uwe borst geplant,
Noch u voor waart gekeurt te zijn een trouwe Minnaar
Van mijn Goddin, veel min haar eenigste Overwinnaar;
En dat zulks waar is, heeft Diana zelf gekeurt,
Dit lot viel u hier in, haar liefde my te beurt.

Apol.
Is dan Endimion dat heerlijk lot deelachtigh?

End.
Mijn antwoort is tot een getuygenis niet krachtigh.
Al zaaght gy dat zy my beminde, gy zoudt niet
Geloven dat dit voor uwe oogen waar geschiet;
En trachten echter door gewelt haar gunst te winnen.

Apol.
Hooghmoedige, betoom die opgeblaze zinnen.
Acht u Diana meer als my? o hemel! wat
Onzaalge hooghmoet heeft zijn harsenen bevat!
Acht u Diana meer als my? o Goôn! 't is wonder
Dat u het hemels vuur niet zengt, en dat den donder
Uw heylloos hooft verplet, mits gy u zelven acht
Volmaakter als de Goôn.

End.
Het krachteloos geslacht
Der Gooden leert aan ons, en kan genoegh betoonen
Hoe in haar veelheyt geen bestendigheyt kan woonen.
Ja 't aardts geslacht doet zich in hunne plicht te kort,
Wanneer 't gebeeden voor de machtelooze stort.
Roem dan, noch wilt van uw geslacht my niet meer melden;
Ik ken u Gooden wel, 't zijn die vermaarde Helden
En Koningen, die door haar brave daân altans
Verkreegen eer en roem, en onverdoofbre glans;
Zo dat haar lof tot in den hemel is gereezen.
En de nootwendigheyt die 't sterfelijk doet vreezen,
Dwingt hen al bevende te knielen voor 't autaar,

Haar godtheyt, zo genoemt, met eer te dienen. Maar
Zo vrees de Gooden maakt, en haar verborgentheeden,
Kan een gemoet als 't mijn zeer licht daar over treeden;
Want d'aard toont zich beschaamt, om dat zy d'hemel heeft
Bevolkt met een geslacht dat zo verwaten leeft.

Apo.
Uytzinnige, waarom de Gooden zo gelastert?

End.
Om dat de deugt voorlang in haar al is verbastert
Door overspel, en moort, en dievery, daar al
De Goôn op roemen. Is men schuldigh dat getal
Noch eer te toonen, haar altaaren op te rechten,
Daar zy dees gruwelen met eygen lust beslechten?

Apo.
Verachter van de Goôn, den donder zal u haast
Het hooft vermorzelen, dat zo veel laster blaast;
En ik zal 't gruwelijk en uytgebraakte schelden,
Door dezen arm, aan u ook onverwacht vergelden.

End.
Als u de reên ontbreekt dan mint gy het gewelt,
Doch 't Nootlot heeft uw arm een vaste maat gestelt,
En zonder haar besluyt kunt gy my niet verkorten
Het leven, noch dit hart in andre rampen storten.

Apo.
Wanneer ik morgen op het hooftpunt ben geraakt,
En mijne glans met pracht op 't alderheerlijkst blaakt,
Dan zult gy voelen 't loon voor zulk een snoot verachten.

End.
Wel aan, ik zal u dan op deze plaats verwachten.

IX Tooneel.

Apollo.
IUpijn, o Vader! hoor wie zo vermeeten spreekt;
Waar blijft uw bliksemstraal, daar gy u steets mee wreekt,
Tot schrik van 't aardts geslacht? kan u gedult gedoogen
Dat zulk een Monster voor uw aldoordringende oogen
Roemt op Dianas liefde? of zijt gy onbewust
Van dees vermetelheyt? zo zal ik, om mijn rust
Te zoeken, en Diaan te dwingen tot het haaten

Van dees vermeeten, die zo godloos en verwaaten,
Mijn godtheyt lastert, my begeven voor uw Troon;
Daar zal ik zijn bedrijf verbreiden, en de Goôn
Ontdekken, hoe Diaan mijn liefde durft verachten.
En zo ik dan verkrijg het geen daar ik na wachten,
En hoopen derf, zal ik my wreeken van dees smaat,
Tot schrik van alle, die zo reukeloos een daat
Zich onderwinden: 'k zal u trotsheyt ook niet smeeken
Om weêr liefde, o Diaan! maar my op 't hevigst wreeken,
Nu ik bespeur dat gy dees snoode liefde draagt.
Ik zal u dwingen, zo het Iuno maar behaagt,
Dat ghy my reikt uw handt: dees Harder ondertussen
Zal met zijn bloet het vuur van mijne gramschap blussen.
Ghy wolken, spreid u dan op mijn bevel van een,
Daal, om my voort om hoogh te voeren, na beneên,
En breng my langs een spoor, dat noit als van de Gooden
Betreên wort, na d'Olimp, daar zal ik voor die snoode
Verzoeken zulk een staf, gelijk hun is bereyt
Die met de Gooden spot, en haare waardigheyt.

Terwijl Apollo dit bovenstaande spreekt, ziet men een schoone Wolk zeer langzaam neêrdaalen, die, als zy byna de gront van 't Tooneel komt te raken, zich van zelver ontsluyt, en dwers van malkander spreidende, een opening maakt, daar Apollo in gaat zitten, en met pracht mede om hoogh uyt het gezicht der Aanschouwers gevoert wordt.

Vierde bedryf.

I. Tooneel.

Pallas en Venus daalen op haar VVagens kruysgewijs voorby elkander uyt de wolken op 't Tooneel.

Pallas. Venus.

OVenus, koningin, die uw gebooden En wetten geeft, zo wel aan Oppergooden Als menschen, gy komt hier ter goeder uur.

'k Had u ontboôn, om 't krachtigh minnevuur Dat Febus blaakt, zo 't mooghlijk was, te dooven; Ik dorstme, op u betrouwende, belooven Een uytkomst, maar de kans is wat gekeert: De stant der zaaken heeft mijn zorgh geleert Het zwaarst voor eerst te wegen, te beseffen Wat hier het meeste, en wat het minst kan treffen. Had Febus, die Diana met gewelt Verzoekt, den Hemel niet in roer gestelt, Door dien zy hem haar liefde ontzeit, daar tegen Endimion haar Harder blijft genegen, Ik had u hier zo haastigh niet ontboôn. Maar nu, op d'aanklacht van Apol, de goôn Genegen zijn dees liefde te beletten, En met gewelt zich tegen haar te zenen, Ben ik bewoogen, om in deze staat Diana hulp te biên, en door uw raat Te keeren 't ongeval aan haar beschooren; Haar Harder, die mijn wetten heeft verkooren, En zo kloekmoedigh streeft na wetenschap, Verplicht my ook, om hem op d'hooghste trap Van waardigheyt, door haare min, te zetten, En 't raatslot van de Gooden te beletten; Want ik ben tegen godt Apol gekant; Hy heeft mijn mogentheyt bevlekt met schandt; Dies zal ik, om hem weêr met spijt te loonen, Diana, door uw hulp, mijn gunst betoonen.

Ven.
O Pallas! ik heb op uw last, ter vlught
Mijn zwanejaght gement door d'ope lucht,
En daalde u volgende op dees heuvlen neder.
Wat storm van onlust ruischt in d'Hemel weder,
En maakt Diaan af keerigh van de Zon?
Haat zy Apol, en kan Endimion
Haar meer behaagen? streeft haar liefde tegen
De wil van Jupiter, haar zo genegen?
Dan is mijn Zoon gewis hier d'oorzaak van

Dies zal ik, zo mijn hulp u dienen kan,
Zijn voorneem in het minde tegen wezen.
Maar 't hoogh besluyt doet my voor quaader vreezen,
Mits zy 't bevel van Jupiter weêrstreeft.
Gewis het heeft wat in, zo onbeleeft
Zich tegen 't raatslot van de Goôn te zetten.

Pal.
Gy kunt, indien gy wilt, Apol beletten
Zo hevig niet te woeden op Diaan.

Ven.
Wat middel uytgekeurt? hoe best bestaan
Het voorneem van de Gooden te verhinderen?

Pal.
Door 't wreet besluyt haar krachten te verminderen.

Ven.
Wat kracht bevat den zin van 't hoogh besluyt?

Pal.
't Verbant den Harder van dees bergh, en uyt
Dianas oogen, het dwingt haar daar tegen,
Met wil of niet, Apol te zijn genegen.

Ven.
Wat raat? hoe keert men dit, wijl Febus blaakt
Van liefde?

Pal.
Als gy dit hebt bekent gemaakt
Aan al de Goôn, hoe dat Kupidoos schichten
Diana aan Endimion verplighten,
Zo wort zy, en haar Minnaar, licht verschoont.
Dies bid ik, datge u op d'Olimp vertoont,
En tracht, zo 't mooghlijk is, 't gewelt te keeren,
Dat onverwacht Endimion zou deeren;
Zo blijf ik eeuwig aan uw dienst verplicht.

Ven.
Dees zaak eyscht overleg, als van gewight.
Men kan wel licht iet by de Goôn verzoeken,
Maar zwaarlijk kan een stem hun all' verkloeken,
Te meer, wijl Febus wort met gunst bestraalt.

Pal.
Als gy aan d'Echtgoddin 't beslagh verhaalt,
En 't voorbeelt van Jupijn, die zelf zijn wooning
Verliet om d'aardtse lust, zal zulks verschooning
Verstrekken voor Diana, die de Zon
Haar broeder haar, en mindt Endimion,
Haar niet bestaande in bloet, een keur die eygen
By 't huwlijk is; men ziet het sterflijk neygen
Na deze wet en order; want Natuur

Had lust dit onderscheydt by 't Minnevuur
Te stellen, dat noit bloet zijn bloet bezinde.
Schoon d'Oppermaght dees wetten niet beminde,
Die vry magh volgen daar zijn lust na ziet,
Dit voorbeelt raakt in 't minst Diana niet;
Die kuysch, te schrikkigh is dit natevolgen.
En zijn de Gooden hier op zo verbolgen?
En tracht men haar te dwingen! die alleen
Haar lust niet volght, maar zelf de plight, de reên,
De wetten van Natuur, de kracht der Liefde,
Die met zijn schicht haar kille borst doorgriefde,
En haar bedwong, dat zy Apollo haat?
Zal d'Hemel een onnoosle, in eene staat
Van onvermoogen, zo verwoet bejegenen?
En, tegen alle reên, een huwlijk zeegenen,
Daar zich de Minnegodt zelf tegen kant?
Die haar bedwong Endimion de handt
Te reiken, en Apol altoos t' ontvluchten?
Zo magh zy wel met recht en reeden zuchten,
En klagen dat men haar te straf is; ja men tracht
Op zulk een wijs het goddelijk geslacht
Hun recht te kreuken, die voorheen hun lusten
Zo onvermoeizaam met het sterflijk blusten,
Gelijk als Venus zelf getuygen kan.

Ven.
En gelt dees reeden niet; wat middel dan?

Pal.
Dan onze toevlucht tot de List genoomen;
Wy zullen deze hoek te boven koomen,
Het ga zo 't wil, en zo ons dit ontschiet,
Zal uwe Zoon een middel in 't verdriet
Verschaffen. Vliegh dan heen, verzoet de tooren,
En 't geen de Goôn Endimion beschooren,
Dien Edelmoedige, die zich verbindt
Aan ons, en dapperheyt en wijsheyt mindt,
En niet verdient zo fel te zijn besprongen.

Ven.
Wel heeft mijn gunst na iemants heyl gedongen,
Ik zal, zo 't mooghlijk is, op uwe beê

Die tot genade neight, Diana meê
Beroemen, welk een gunst ik haar zal dragen
Voor Iuno; daal dan af mijn vlugge waagen,
Volbreng mijn last, en voer my voor den troon
Van d'Echtgoddin, daar ik voor al de Goôn
Zal melden, hoe mijn Zoon door zijne schichten
Diana aan haar Harder wou verplichten.

Pal.
Mijn wensch zal u verzellen, waar ghy treet.

Venus gaat in de VVaagen zitten, die haar schuyns om hoogh vliegende in de wolken opvoert.

II. Tooneel.

Pallas.
ZO zal Endimion in 't endt het leet
Verwinnen; zijn Goddin met plicht betoonen,
Dat zy de deught wou met haar min beloonen.
Draagh vry Diana op uw liefde roem;
Want uw Endimion verstrekt de Bloem
Van alle Minnaars die op aarde woonen.
Daar komt die Schoone al aan: ik zal betoonen
Wat gunst dat ik haar draagh. O kuysche Maaght!
Die Lathmus meer als d'hooge Olimp behaaght,
Mijn wens bekroont u hooft met volle zeege.
De Liefde, die u harte maakt genegen
Te kiezen, voor het aanzien van de Zon,
Uw waarde en zeer beminde Endimion,
Heeft u geensins in uwe keur bedroogen.
Schep moet, ghy zult in 't endt uw vreught beöogen,
Wanneer den Hemel niet alleen uw min
Zal toestaan, maar met een genege zin
Die prijzen, als haar gramschap is verdweenen.

III. Tooneel.

Diana. Pallas.
O Pallas! voesteres van 't wijze Athene,
Vermaart in konsten, o doorluchte Maaght!
Heeft u van al de Goôn mijn keur behaaght?
Vind ik noch toevlucht in mijn droevig lijden?
Helaas! wat uytkomst zal mijn min verblijden,
En kroonen met een triomfanten dagh,
Gelijk uw gunst my wenst? helaas! ik magh
Noch derf op zulk een uytkomst nimmer hoopen,
Want 'k zie hoe alles my wil tegenloopen.
Wat kan mijn min verwachten? daar de Zon
My tot zijn Ega zoekt, Endimion
Vervolght met smaat, die ik heb uytverkooren?
Wat vreughde, wat vermaak staat my beschooren
In zulk een stant van zaaken, daar ik niet,
Waar ik my wende of keer, als groot verdriet
Beschouwen kan? betreê ik d'Hemelzaalen,
Daar zie ik godt Apol met glori praalen,
Begunstight van de Gooden: daal ik weêr,
Om mijn vermaak te zien, op Lathmus neêr,
Daar komt zijn afgunst my alom verstooren;
Daar moet ik zijn verwijt en laster hooren,
En vreezen voor zijn bykomst: ach! wat raat?
Wat toevlucht vinde ik dan in deze staat,
Daar al de Gooden my in tegenspreeken?
Ik ben Apollos bykomst flus ontweeken,
En vrees, dat hy mijn Harder zal met leet
Vervolgen; want ik ken zijn moet, en weet
Dat hy voor Febus zal in 't minste zwichten;
Dies zal hy hem met haatelijke schichten
Vermoorden, of een andre tegenspoet
Bestellen, want hy is op hem verwoet.

Pal.
Hy beeft zijn toorn tot noch toe ingebonden,

En uw Endimion is ongeschonden
Zijn hant, en haat ontgaan: maar om zijn leet
Te wreeken, heeft hy voor de Goôn heel breet
Uw trouwe liefde ontdekt, en heel vermeeten
Gedreven, dat gy hebt uw plicht vergeeten,
Uw staat verongelijkt, de wet der Goôn
Gekreukt, en wat men meer tot smaat ten toon
Kan stellen, bygebraght, om u te krenken;
Dit gaf de Goôn altzamen achterdenken;
Zy wilden dat haar last wiert uytgevoert,
En dat Endimion, 't geen my ontroert,
Na Elis wiert in ballingschap gezonden.

Dia.
Och! is dees wreetheyt voor hem uytgevonden?
Wat raat? hoe zal by dit gebodt ontgaan?

Pal.
Schep moet, 'k heb tot uw hulp een daat bestaan,
Die u dit ongeluk haast af zal weeren:
Vrou Venus is ter vlucht, op mijn begeeren,
Gevaaren na d'Olimp, om d'Echtgoddin
Te bidden, dat zy u en uwe Min
Begunstight, en dees plaagh magh van u wenden.

Dia.
Ach! kan ik zo veel gunst in mijn elende
Verwachten, dat gy haar hier toe bewoogh?
Maar daar daalt Iris op haar regenboogh,
Om ons de last der Gooden niet t'onthouwen.
Zy zal een droeve of blijde maar ontfouwen.

IV. Tooneel.

Iris daalt op een Regenboogh uyt de VVolken op 't Tooneel.

Iris. Diana. Pallas.

LAtonas kroost, gy ziet hier Iris, die steets past Op d'Huwlijkmaaksters wet, om volgend haare last, U van Endimion in alderhaast te scheyden. Vorst Jupiter zal u op d'hooge Olimp verbeiden, Om uwe waardigheyt te voegen aan het geen

Dat u veel beter past, als zwervend' hier beneên Te toonen uwe gunst aan een niet waart te minnen. Daar zult gy, by 't gedrang van Gooden en Goddinnen, Verheerlijkt door het lot dat u is toegekeurt, Beschouwen, hoe altijt den Hemel beurt by beurt U gunstig is, vermits alsdan uwe avontstraalen Vereenight met de Zon, veel schoonder zullen praalen In 't Rijk daar nimmermeer den dagh verwislen kan, Als ooit voorheen, vermits het heerelijk gespan Der Echt, het welk u is met godt Apol beschooren, Uw deugt voorlang al tot iet groots heeft uytverkooren. Volgh dan den last van haar die my gezonden heeft; Die wil, dat gy u voort beneffens my begeeft Na d'Hemel, om aldaar te streelen uwe zinnen, En volgend 't hoogh besluyt Apollo te beminnen.

Dia.
Ach! heeft vrou Venus zo uw voorneem uytgevoert?

Pal.
Wat onverwacht bevel is dit? ik sta ontroert.
Is Juno tot dit wreet besluyt dan ook genegen?
Kon Venus naar tot geen medogentheyt beweegen?
Zo magh men zich met recht beklagen van gewelt.

Dia.
Is dit mijn hoop? is dit het vonnis uytgestelt?
O wreetheyt! o bedwang! o straf! die my doet treuren
En klagen: ach! wat leet, wat ramp zal my gebeuren,
Nu dat ik eyndelijk mijn Minnaar derven moet?
O onverwacht bevel! o bittre tegenspoet!

Pal.
Wat kon doch d'Echtgodin tot dat besluyt beweegen?

Iris.
De gunsten, die Diaan van Juno heeft verkreegen,
Haar zorgh, die haar na waarde een huwlijk aan wil raân
Gelijk haar staat betaamt.

Pal.
Ik merk door dit bestaan
Een averechtse gunst, en zou wel toevertrouwen,
Dat Juno door haar raat niet zoekt als quaat te brouwen;
Want dit gebruyk is by haar afgunst al gemeen.

Dia.
Och! Moeder leert my, toen zy zo lang achtereen
Moest vluchten voor haar haat en Pithons vinnig woeden,

Dat ik geen goet van haar in 't minste kan vermoeden.

Isris.
Gy vaart te hevigh uyt op haar getrouwe raat,
Die in geen afgunst, noch eenzijdighey t bestaat,
Maar in een loutre gunst, als zijnde uw deught genegen.
Goddin, gy zijt te laagh van boven af gesteegen,
Daar is in uwe min te grooten onderscheyt;
Te stellen 't aardts geslacht by uw onsterflijkheyt,
Het hoogh by 't laagh, en het bepaald' by 't onbepaalde,
Is onbeschey t; indien gy van geen af komst daalde
Die zelver godt Jupijn in yder deel bestaat,
Zo zou men mogelijk verdonkeren dit quaat:
Maar nu uw helderheyt met duysternis te voegen,
Is redenloos, en zou de Gooden ook misnoegen.

Dia.
Beklaagt zy dit, dat ik my zelven dus verneêr?
En dat ik waare trouw en deught veel meer waardeer
Als veinzery, die steets geplaatst is by de Gooden?
Zy leer mijn Vaader dan navolgen haar gebooden,
Die wen de lust hem port, geprikt door 't Minnevier,
Hem in een Gouden vloet, of Zwaan, of snelle Stier
Verschepte, om met vermaak zijn lusten in te volgen.
Of is zy maar alleen op kuysche min verbolgen?

Iris.
Haar deert dat gy u zelf dus ver verongelijkt.

Pal.
Deert haar dees liefde, daar den gantschen Hemel prijkt
Met tekens, hoe Jupijn in aardtse lust wou praalen.
In 't Oost rijst Febus zelf gehult met goude straalen;
En zo ik mijn gezicht na 't Noorder aspunt keer,
Daar staat Kalisto, die afgrijselijke Beer,
. En Arkas hare zoon, twee sterren die wel blinken,
Maar noit, op haare beê, in Thetis golven zinken.
Waarom heeft zy die lust niet van Jupijn gekort?
Zie ik na 't Zuyden wie aldaar verheerlijkt wort,
Daar zie ik Perseus met Medusas aanzicht prijken.
Of wil zy maar alleen Diaan verongelijken?
Daar haar Gemaal voorheen zijn aartse minnelust,
En noch aan haar verknocht, met 't sterflijk heeft geblust;

Zo ziet men klaar dat zy, in plaats van gunst te toonen,
Diana op dees wijs met afgunst wil beloonen.

Iris.
Gy doet haar veel te kort door dees gelijkenis;
Dat Jupiter somtijts op d'aard gekomen is,
Geschiede niet om zich aan 't aardts geslacht te binden.
Ay wilt u zelve door geen ydle waan verblinden.
Gewaardig my deze eer, dat ik voor al de Goôn
Magh melden, hoe gy zijt genegen haar geboôn
Te volgen, en dat gy uw Harder zult verlaater.

Dia.
Het is onmogelijk dat ik dien Helt kan haaten.

Iris.
Wie zich door d'Echt verneêrt, verongelijkt zijn staat.

Pal.
Wie trouwe liefde schendt, begaat noch grooter quaat.

Iris.
Bedenk wat gy bestaat, en wilt na reeden hooren.

Dia.
Ach! mijn Endimion, ik heb u uytverkooren.

Iris.
Wat baat dit, nu gy hem alree verlaaten moet?

Dia.
Heeft Stiefmoêrs haat my dan bestelt dees tegenspoet?

Iris.
Om nier op Stiefmoêrs haat, gelijk voorheen, te wrokken,
Zend zy haar waagen af van Paauwen voortgetrokken,
Die door de Rijkdom in de wolken wort gement,
Om u van d'Aard, terwijl uw Liefd haar is bekent,
Te voeren voor haar troon, om aan Apol te huwen.

Dia.
Helaas! ik magh met reên om zulk een voorslagh gruwen.

Hier daalt Iunoos VVagen, die van twee Paauwen wort voortgetrokken, uyt de VVolken recht neêr op 't midden van het Tooneel.

Iris.
Daar daalt haar Wagen af; vergun my dan deze eer,
Dat ik niet zonder u weêrom na d'Hemel keer,
Want u is daar een lot, dat heerlijk is, beschooren.

Dia.
Ik zal in eeuwigheyt na u besluyt niet hooren.

Iris.

Wel hoe! zijt gy dan zo weêrspannigh tegen reên?
En wilt gy reukeloos in u bederven treên?
Zo zult gy zien wat zo veele Oppergoôn vermoogen.
Ik kom hier om u heyl, en gy blijft onbewoogen;

Maar u is onbekent, wat dat beslooten is
By Jupiter, als is 't dat gy, vol droefenis,
Zult laken 't lot het welk uw Harder is beschooren.
Of gy hem schoon voor uw bemind' hebt uytverkooren,
En onbedacht gestelt op d'alderhooghste trap
Van waardigheyt: nochtans zal hy, in ballingschap
Gejaaght, beklagen 't lot dat hem is toegevallen.
Het is vergeefs op roem die ydel is te brallen;
En of zijn min u meer als mijne raat bekoort,
Nochtans zult gy bezien, hoe dat Merkuur u voort
Zal, volgend 't hoog besluyt, van uwen Harder scheiden.
Gewis hy nadert al, gy mooght zijn komst verbeiden.

Iris klimt in de VVagen van Iuno, die haar van achteren het Tooneel na vooren schuyns om hoogh in de lucht, uyt het gezicht der Aanschouwers, opvoert,

V. Tooneel.

Diana. Pallas. De Nacht.

'k ZAl hem verbeiden, maar noit volgen zulk een wet, Die mijne liefde tot Endimion belet.

Pal.
Gy zult hem door uw rouw en klachten wel bewegen.

Dia.
Vriendin, hoe is 't? waar is mijn Harder? kan hy tegen
Het woeden van Apol zich moedigen? of moet
Hy meê bezwijken voor zo zwaaren regenspoet?
Ay wilt zijn toestant doch ontdekken aan Diane,
Gy weet hoe ik hem min, en ziet mijn brakke traanen.

Nacht.
Ik zouw d'uytleghster van u droevigh leet wel zijn;
Maar daar verschijnt Merkuur, d'uytvoerder van uw pijn.

VI. Tooneel.

Diana. Merkuur. Pallas.

HElaas! komt gy my ook 't besluyt der Gooden brengen?

Mer.
Goddin, ik kom hier om uw leet met vreugd te mengen;

Al valt het scheyden zwaar, ay toon u niet misnoeght;
De Goden hebben u een Minnaar toegevoeght
Die grooter is, als die Diaan heeft uytverkooren.
Uw vreughd is uyt uw leet, tot uw geluk, herbooren.

Dia.
O Themis! wort uw oog om hoog door gunst verblint,
Wat plaats is 't daar de deugt op aard dan toevlucht vint?

Mer.
Wel hoe! beklaagt gy u in dit rechtvaardigh teken
Van gunstbewijs? wilt gy de Gooden tegenspreeken,
Die u verbinden met de schoonheyt van de Zon?
Betoom die ydle drift, verlaat Endimion;
Gy zoudt uw kuysheyt door zijn geile min bevlekken:
Zijn Vaderlant zal hem tot ballingschap verstrekken.

Dia.
Ach! wil den Hemel dan vol onrecht vaardigheyt,
Betoonen haar gewelt, door zulk een wreet beleyt?
Moet ik elendige mijn liefde zo beklaagen?
O Min! o Min! o Min! wat slaat gy felle slaagen.

Mer.
'k Zie hoe in uw gemoet het naberouw al zweeft,
Nu gy de wetten van de Gooden tegenstreeft;
Gy zult, maar al te spa, dees tegenstant beklaagen.
Kan u de schoonste van de Gooden niet behaagen,
Wat sterflijk deel is dan van u beminnens waart?
't Is eer dat een Goddin met haars gelijken paart;
En oneer, dat zy haar vernedert om te minnen
Een Harder. Ay betoom uw onbedachte zinnen;
Bestraal Apollos min met weêrmin.

Dia.
Niemant mindt
Als 't geen hy waardigh acht bemint te zijn.

Mer.
Bezint
Dat dees waardy het best wort by de Goôn bevonden;
Want wort bevalligheyt van d'hemel afgezonden
Op 't aarts geslacht, gewis, de bron daar 't al uyt vloeit
Wort nimmer uy tgeput, die deelt ook onvermoeit
Haar gaven aan de Goôn, die zelf de macht genieten
Te deelen aan de mensch, 't geen haar mocht overschieten.

Dia.
Indien den Hemel die bevalligheyt bezat,

Zy wiert noit met de lust tot 't aarts geslacht beklat,
En Jupiter zou ook met onrecht Juno laaten,
De schoone Venus zou haar lieve Adonis haaten,
Aurora Cepbalus, en Thetis Peleus; maar
De Liefd' beeft altoos lust, om op een vremdt altaar
Te wieroken, en kan op aard meer schoonheyt vinden.
Zoud ik my dan alleen aan deze wet verbinden?

Mer.
Nochtans is 't meer als tijt dat hy dees bergh verlaat,
Ontschuylende door dit vertrek Apollos haat,
Die hem vervolght; ik moet zijn wil hier in gehengen,
En uw Endimion na Elis roe gaan brengen.

Dia.
Helaas! beneemt gy my dat vriendlilk aangezicht,
Waar in de deugt het eerst haar wondren heeft gesticht?
Ach! zo medogen oit uw gunstigh hart kan taaken,
Zo zie, hoe my de Liefde in zijne min doet blaaken.

Mer.
Ik wenste dat ik u hier in moght hulpzaam zijn;
Maar 't vonnis van de Goôn weêrhoudt dit.

Dia.
Ach! wat pijn
Gevoelt mijn teedre ziel?

Pal.
Vaar voort met uwe klachten.

Dia.
Kan ik uw wreet gemoet met traanen niet verzachten?
En is u onbekent wat trouwe liefde doet?

Mer.
Ik weet het hoogh bevel, en wat ik volgen moet.

Dia.
Ach! blijft gy echter voor mijn klachten onbewoogen?
En is mijn beê vergeefs, zo toon my dit meedoogen,
Laat ik noch, voor het laatst, mijn afscheit nemen van
Mijn waarde Minnaar, die ik doch niet derven kan.

Mer.
Mijn Zuster, dit verzoek kan ik u niet onthouwen,
Gy zult, op uw begeerte, Endimion beschouwen,
Hoewel voor 't alderlest.

VII. Tooneel.

Diana. Pallas.

O wankelbaar geluk! Hoe haast verandert gy in tegenspoet en druk;

't Vermaak dat gy ons schijnt te gunnen, is doorweeven Met onbestendigheyt; gy schijnt ons 't zoet te geven, Om 't leet noch meerder te doen voelen: ach! nu blijkt Het klaar dat d'Hemel my hier in verongelijkt.

Pal.
Schep moet, schoon dat Merkuur uw Minnaar zal vervoeren
In ballingschap, laat dat besluyt u niet ontroeren;
Gy kunt, wanneer de Nacht op d'aardkloot spreidt haar kleet,
Hem volgen op het spoor, en heimelijk uw leet
Verzachten, en alzo Apollos haat ontvluchten.

Dia.
Dit is de laatste hoop; want als hy dees gehuchten
Verlaat, zal ik my ook begeven van dees bergh.
Vergeef my dan, Goddin, dat ik u noch iet vergh:
Ay ga, bezie of tot mijn beê Merkuur zich vaardigh
Betoont, gy acht my doch die kleene dienst wel waardig.

Pal.
Dees dienst is my een plicht.

Dia.
O onverwacht geval*!*
Gy drijft my tegen hoop, helaas! aan lager wal.
Ik min, en d'oorzaak van mijn min wort my benoomen;
Den hemel tracht door zijn gewelt mijn vreughd te toornen,
Hoewel vergeefs: 'k vergeet mijn Harder nimmermeer,
Schoon dat hy my verlaar. O liefde! o straf! o eer!
Hoe komt gy deze ziel bestormen door een lijden
Dat onverdraaghlijk is: hoe mooght gy my bestrijden?
Maar daar verschijnt dien Helt, die ook mijn droef heyt raakt.

VIII. Tooneel.

Diana. Endimion.

ENdimion, is u 't besluyt bekent gemaakt? En wat bestemt is, by de hemelse Tirannen, Die u, tot mijn, verdriet, van deze bergh verbannen?

End.
Helaas! Merkuur heeft my dit straf gebodt gemelt.

Dia.
Heeft hy uw hart bedroeft? spreek op.

End.
Ik sta verstelt,
En ben als een, die door de felle dondershagen
Verplettert leyt tot gruys; wat zal ik meer verdragen?

Dia.
Zo moet gy deze berg verlaaten tot uw straf?

End.
Dit vonnis scheidt my nu voor eeuwig van u af;
En doet mijn ziel, helaas! het alderzwaarste lijden
Gevoelen; want ik kan dit ongeval niet mijden.

Dia.
De Gooden brouwen my in dit verdriet meer leet,
En zijn in 't plaagen van Diana eens zo wreet.
Men voert u van dees berg, maar om mijn hart te drukken
Begeren zy, dat ik, om al mijne ongelukken
Te voelen, met de Zon vereenen zal; maar ik,
Die voor dit huwelijk als voor iet haatlijks schrik,
Ontvlucht hem steets, schoon dit zijn gramschap kan verwekken.
Toon u dan moedig om na Elis toe te trekken;
Merkuur zal u alleen een leitsman zijn, hy zal
U hoeden voor gevaar, en eenig ongeval.
Ik zal, zo haast de Nacht haar duystere gordijnen
Op d'aard geschoven heeft, ook op dees plaats verschijnen,
In spijt van al de Goôn, en voeren u met pracht,
Omheint van starren en verzelschapt met de Nacht,
Na 't eylandt Delos, daar ons vreugt zal overschieten;
Daar zullen wy met lust al dat vermaak genieten
Dat ons nu wort misgunt. betoon dan hier u moet;
En wacht een schoonder lot na kleene tegenspoet.

End.
Helaas! dees hoop, Goddin, schijnt voor my zoet te wezen;
Maar 't afscheidt doet mijn hart in tegendeel meer vreezen.

Dia.
Mijn bykomst zal u haast verlichten van uw pijn.

End.
Ach! als ik denk hoe ver dat deze bergen zijn
Van Elis, en dat ik uyt Azië moet scheiden,
En dat Merkuur, uyt last der Goôn, my zal geleiden
Na 't moedig Grieken, zo bezwijmt mijn hart vanschrik,

En haakt al na de doodt op yder oogenblik.

Dia.
Helaas! wenst gy al om het eynde van uw leven,
Daar ik u het begin heb van mijn min gegeven?

End.
Ik weet mijn droevigh lot, en dat ik sterflijk ben;
Ik heb de Gooden ook tot haters, en beken
Dat my uw zorg niet voor haar woeden kan bevrijden;
De liefde die ik heb genooten, voor dit lijden,
Kan my geen meer geluk verbeelden; neen*!* o neen:
'k Heb heerlijkheit genoeg om voort na 't graf te treên,
Nu ik van een Goddin genooten heb de zeege;
Ik heb al d'eer, die oit verkreegen wort, verkreege.

Dia.
Gy hebt wel eer genoeg voor u, en 't sterven vry;
Maar 'k wil dat gy voortaan noch leven zult voor my.

End.
Goddin, gebiê my om volstandigheyt te toonen,
Maar niet in dit geval mijn leven te verschoonen.
Mijn doot is in het lot en d'handt der Goôn gestelt;
Die door een gruwelijk en ongehoort gewelt,
My dwingen door dees vlucht uw schoonheyt te begeven.
Zo ik in Azië niet zonder haat kan leven,
Hoe zou my Grieken, dat my laas! de ziel ontroert,
Als ik met een Goddin de lucht wierd doorgevoert,
Bevrijden? neen, geen Godt zou dees triomf beöogen;
Al vlucht ik noch zo ver, ik ben in haar vermoogen.

Dia.
Nochtans wort Cephalus van zijn Goddin onthaalt,
En door de lucht gevoert, en voor zijn min betaalt.

End.
Wie kan d'aantreklijkheên van haar by u gelijken?
Ook heeft haar Cephalus voor geen Apol te wijken,
Gelijk Endimion; waar door ik weet gewis
Dat zijn verkteegen eer, zo heerlijk niet en is
Als mijne; want zo haast ik uw aanminnige oogen
Beschou, geloof ik dat uw goddelijk vermoogen
De Goôn zo wel als my in liefde ontfonkt; Goddin,
Wat heyl staat dan voor my te wachten door de Min,
Nu Iupiter zelf is op u verlieft geworden?
Want zo uw schoonheyt hem tot geene liefde porde,
En 't heimlijk vuur hem niet hield aan uw glans verplicht,

Gewis, hy dreigde my niet met zijn bliksemschicht.

Dia.
Van al de Gooden is Apollo maar te vreezen,
Vermits hy tracht alleen mijn Bruydegom te weezen:
Maar gy, die in mijn gunst zo vast gewortelt staat,
Wees niet beducht voor hem, noch zijn gewelt, en haat;
Want schoon dat al de Goôn hun krachten t'zaam vereenden,
En zich, door haat geport, aan u te wreken meenden,
Noch zal ik, door mijn hulp, u hoeden voor gevaar;
Dies zijt in als gerust, en vrees geensins voor haar.

End.
Helaas! te meerder gy bezorgt zijt voor mijn leven,
Te meerder werden zy tot gramschap aangedreven;
Als uwe gunst vermeêrt, groeit ook haar afgunst aan.
Wie is zo groot dat by de Goôn kan tegenstaan?
Men tracht vergeefs, 't geen zy besluyten, te beletten;
Op dat zy my dan door hun wreetheyt niet verpletten,
Zo dood my door uw hant, of door een minneschicht,
Op dat ik sterven mag, Goddin, voor uw gezicht.

Dia.
Helaas! Endimion, wat hebt gy voorgenomen?

End.
Ik kan door mijne vlucht de doot doch niet ontkomen.

Dia.
Mijn hart lijdt pijn genoeg als gy dees berg verlaat,
Al wordt gy niet verdelgt door my, of door haat haat.
Toon u gemoedigt, en verban die ydle klachten,
Zo gy mijn droef heyt wilt vermindren en verzachten.

End.
Zo ik uw droef heyt kan vermindren, door mijn moet,
Zal ik betoonen wat getrouwe liefde doet.
Ik zal doen blijken wat de deugt al kan verdraagen,
Wanneer zy om de liefd' bestreeden wort met plaagen;
Navolgende het lot dat my ontijdigh raakt...
Maar daar verschijnt Merkuur.

IX. Tooneel.

Merkuur. Diana. Endimion. De Nacht.

GOddin, het uur genaakt Dat gy elkanderen moet door de vlucht begeven.

Dia.
Endimion, vaar wel.

End.
Vaar wel Goddin, mijn leven
Blijf ik u schuldig; maar ik zie u nimmer weêr.

Dia.
O droevig afscheidt! o liefe! o eer!

Nat.
Daar gaat dien Helt, en gy moet zijn gezelschap derven.

Dia.
Ach! zo mijn beede iet kan op uwe gunst verwerven,
Zo weiger my geen hulp; ik bid u, ey behoedt
Endimion, bevry hem doch voor tegenspoet.

Mer.
Ik zal, vertrouwt het my, en wilt voor ramp niet vreezen.
Uw lieve Endimion een trouwe leitsman weezen:
Maar gy, die in de haat van al de Gooden staat,
Bezorg uw eygen heil, en vliê het nakend quaat;
Begeef u na d'Olimp, en stil het ongenoegen
Van Febus, met uw wil na zijne wil te voegen.

binnen.

Dia.
Ik zal bezorgen 't geen mijn liefde best behaagt.
Noit heeft de gramschap van Apollo my versaagt.
Dies zal ik mijnen Helt in Elis na gaan volgen,
Al wierden al de Goôn noch meer op my verbolgen.

Vyfde bedryf.

I. Tooneel.

Pallas. Diana. De Nacht.

GHy hebt het hoog besluyt op 't voegelijkst geëert. Endimion, die nu van Lathmus wort gekeert, Vertrekt na Elis, gy, om u vermaak te vinden, Kunt, eer de Zon het gist, u moedig onderwinden Hem na te volgen, en t' onthaalen na uw lust: En zo in Febus borst de Min niet wort geblust Door deze ballingschap, zal ik my onderwinden, Met hulp van godt Kupid, een middel uyt te vinden, Waar door ghy onbeschroomt uw Harder minnen meugt,

Die zulk een liefde wel verdient heeft door zijn deugt En waardigheyt, al is 't dat hem de Gooden haaten.

Dia.
Ach Pallas! zo my dit vertrek zo veel mogt baaten
Dat my Apol verliet, ik zou gelukkig zijn.

Pal.
Verwacht die uytkomst, wat verkrijgt men zonder pijn?

Dia.
Helaas! de vrees komt nu die zoete hoop betoomen.
Endimion zal noit Apollos haat ontkoomen.
Ik vrees voor ongeval, en voor zijn leven; want
Apollo is verwoet, en tegen hem gekant.
Wat uytvlucht zal ik dan in dees verwarring vinden?
Wat plaats die my met rust zal aan mijn Harder binden?
Ay zie, de lucht betrekt, en toont, hoe dat de haat
Van Febus groeit, om dat ik in dees droeve staat
Endimion met leet zijn afscheidt heb gegeven.
Wat raat? hy zal hem wis vervolgen aan het leven.

Val.
Verlaat uw vrees, Merkuur zal hem een leitsman zijn.

Dia.
Wanneer men recht bemindt gevoelt men stadigh pijn.

Pal.
Ghy weet, wat hoop dat al uw lijden af zal weeren,
Vervaardig u daar toe, zo kan uw rouw verkeeren.

Dia.
Wel aan, o waarde Nacht! kom, spreid uw duyster kleet
Op d'Aardkloot, en verzacht door uwe hulp mijn leet;
Ik zal Endimion in Elis voortgaan vinden,
En daar mijn hart aan zijn getrouwe min verbinden,
Schoon dat Apollo woet, en mijne vreugt benijt.
Kom, span mijn wagen in, het is nu meer als tijt,
Ik kan, in 't afzijn van mijn Harder, niet meer wachten.
Ay spoed u, help mijn pijn en lijden doch verzachten.

Nacht.
Gy ziet hoe dat de Zon noch flaauw zijn straalen schiet,
Dies kan ik uwe wil niet volgen; vergd my niet
Het geen onmooglijk is; ik zou Natuur beroeren,
Dies is 't niet in mijn macht u voorneem uyt te voeren.

Dia.
Ach! ach! hoe wort mijn geest van ongedult bestreên.

Pal.
Uw heyl dat nadert al, ay toon u doch te vreên.

Dia.
Ik mis dien Helt te lang, kon ik de tijt verkorten.

Nacht.
't Is vremt, dat u deez' hoop geen blijschap in kan storten.

Dia.
Ik vind, waar ik my keer, geen rust; het is om niet
Gehoopt...

II. Tooneel.

Cephalus. Diana. Pallas. De Nacht.

Dia.
O ongeval*!* o lijden*!* o verdriet!
Helaas! wat nare stem vervult mijn droevige ooren?
Hoe Cephalus! wat 's dit?

Cep.
Ach! was ik ongebooren,
Of had ik met mijn oog dit Treurspel niet beschouwt,
Ik keerde noit by u zo droevig, en vertrouwt...

Dia.
Is dan Endimion in lijden?

Cep.
Ach! de Gooden
Zijn onrechtvaardig in het straffen; haar gebooden...

Dia.
Spreek op, wat deert u? is Endimion in noot?

Cep.
Helaas!

Dia.
Hy zucht. Gewis Endimion is doot!
Hy is door Broeders haat gekomen om het leven.

Cep.
De droef heyt bindt mijn tong, ik kan geen antwoort geven.

Dia.
Gy maakt door 't zwijgen mijn verdriet noch eens zo groot;
Leeft mijn Endimion, ey zegh*!* of is hy doot?

Cep.
Kunt gy zijn droevig lot niet uyt mijn weezen speuren?
Gy zult noch al te vroegh zijn ongeval betreuren.

Dia.
Is hy dan doot?

Cep.
O ja, hy leyt al neêrgestort;
Apollos haat heeft hem het leven afgekort.

Dia.
Helaas*!*

Pal.
Komt gy hier ook een valse maar verspreiden?

Cep.
O neen! Endimion is in mijn arm verscheiden.

Dia.
Endimion is doot!

Cep.
Hy heeft het lot voldaan,

En uwe Broeders wraak kloekmoedigh uytgestaan.

Pal.
Vervloekte nijt: ach! kon de ballingschap van deze
Roemwaarde, voor zijn wraak noch geen verzoening wezen?
Verhaal zijn ondergang, op dat hy wort beklaagt.

Cep.
Ik vrees dat dit verzoek Diana niet behaagt;
En dat mijn reden zal haar hart weemoedigh maaken.

Dia.
O neen! ay vaar maar voort, wilt het verhaal niet shaken;
En zo 't u mooglijk is, maak doch mijn leet zo zwaar,
Dat ik van droef heyt kom te sneuvlen, zo ik maar
Kon sterven; kom, o Door! beproef uw felle schichten
Op een Goddin, zy zal voor uwe macht nu zwichten.
Ach! had de Mingodt, toen by eerst mijn boezem met
Zijn flits doorschooten heeft, de wreede pijl besmet
Met het vergift, waar meê de Door die aan komt randen,
Die tegen haare wil, by d'onderaartse stranden
Gevoert zijn, zo was ik voldaan, en ongestoort.
Nu heeft hy my verkeert getroffen, en vermoort.
Door duyzent dooden; want die my behaaghde in 't leven
Is wegh, en ik, helaas! aan laager wal gedreven.
Bespeur, maar al te spa, hoe dat ik op een klip
Gestrant, in d'haaven moet verzinken met mijn schip;
Want hoop tot uytkomst is my t' eenemaal benoomen.
Helaas! hoe zal ik nu mijn droefheyt best betoomen?
Mijn lijden is te zwaar, Endimion vermoort*!*
Ik vind geen hulp: maar gy, vaar met uw reeden voort.

Cep.
Zo haast Endimion het vonnis was gegeven,
Dat hy, door afgunst, wiert in ballingschap verdreven,
En dat zijn liefde alleen hier van de reeden was,
Begaf hy zich verheugt in 't Bos; om, op dit pas
Met my verzelt, u noch voor 't laatste eens aantebidden
Voor 't bloem-altaar, dat by gestelt had in het midden
Van 't dal, vernoegt dat hem om uwent wil dit leet
Geschiede, waar in hy zich zo manmoedigh queet;
Hy achte geen gevaar, noch 't naken van zijn plaagen:

Uw gunst kon al de vrees zo uyt zijn boezem jaagen,
Gelijk de wint het stof verdrijft, en 't nat dat bruyst,
En zich beweegt zo lang de minste wint noch ruyst;
Ia 't scheen of al 't gevaar zijn ziel niet eens ontroerde.
Apollo, die door nijt en afgunst op hem loerde,
Bezag met spijt, hoe hy, zo onverschrikt en trots,
Zich in dit nootgeval dorst toonen als een rots,
Die voor een hemelstorm onmooglijk kan bezwijken:
Dies liet by hem zijn lang verburgen afgunst blijken,
En quam op zijn karos, door d'Uuren reê gemaakt,
Met Paarden die het licht uytblaazen; en genaakt
Al laager, mikkende op zijn borst met felle schichten;
Endimion, die voor dit groot gevaar niet swichten,
Riep onverzet, kom aan Apollo, en doorstoot
Dees borst, want mijn triomf blijft echter even groot;
Ik heb, in spijt van u, Dianaas gunst verkreegen,
En schoon ik sterf, 'k geniet nochtans een dubble zeege.
Dit woort was niet volbrocht, of hy gewont: ik schrik,
Wanneer ik dit herdenk, op yder oogenblik.

Dia.
Endimion, kon u mijn gunst zo hoog verheffen,
Dat u al treffende zijn piilen nimmer treffen?
Roem waarde, heb ik u zo hoog gevoert, en kon
Ik u niet hoeden voor het woeden van de Zon?
Waar aan ontbreekt het? ach! ik heb de Gooden tegen
In mijne Min; wat kan mijn lijden overwegen?
Vervloekte Broeder, kom, en tref Diana meê,
Verzacht mijn lijden, en voldoe deez' leste beê.

Pal.
Hoe kon zijn afgunst zo Endimion verkorten,
En 't altewaardig bloet op deze bergen storten?

Cep.
Zo dra hy was gewont, ontfing by andermaal
Een schicht, die hem de borst ontsloot, waar uyt een straal
Van bloet quam stroomen, die het Aardrijk heel bevlekte.
Ik stond verbaast, mits dit gevaar geen vrees verwekte
In uw Endimion; want hy riep, heel vernoegt,
Lof zy Apol, die my dit leet heeft toegevoegt,
Doordien het heerlijk is voor een Goddin te sneuvlen.

Wees mijn getuygen dan, o Lathmus! en ghy heuvlen
Die ik zo menighmaal betreeden heb, getuyght,
Dat, stervende, dit hart noch voor Diana buyght.
De Zon, ontsteeken dooreen vuur van felle tooren,
Vergramde, en wiert in 't eyndt verwoeder door het hooren
Van zulk een moedigheyt; dies schoot hy schicht op schicht,
Bedekt' hem met een wolk, en vloogh uyt ons gezicht.

Dia.
O wreede!

Cep.
Midlerwijl dat ik zijn lot beklaaghde,
En 't droevigh ongeval, genaakten ons de Maaghden
En Harders uyt het Bos, bedroeft door dit te zien;
Zy waaren elk gereet, om ons haar hulp te biên,
En plukten kruyden, tot genezing voor zijn wonden.
Maar al vergeefs: hy wierd helaas*!* al kout bevonden.
Chreseide, Oriane, en schoone Alcete, en Armion,
Ontzetten haar van schrik; elk riep, Endimion!
Om vast te weten of uw Minnaar noch moght leven.
Maar ach! de pijl was hem te diep in 't hart gedreeven;
Hy gaf geen antwoort meer, en lagh gants roereloos.
Toen stonden wy door schrik beknelt, een ruyme poos,
En treurden om het lijk; maar ik, om vast te weten
Of hy verscheiden was, heb my toen zo gequeeten
Gelijk een vriendt betaamt: ik nam hem op, bezwoer
Hem in uw naam, 't geen hem met kracht in d'ooren voer,
Hy opent op uw naam zijn halfgesturven oogen,
En sprak, ach! Cephalus, ach! is 't in uw vermoogen,
Zo ga na mijn Goddin, en zegh haar, dat ik meer
Geluk geniet, als ik oit van haar gunst begeer:
Ik zal in Plutos Rijk met zeege triomfeeren.
Toen zweegh hy, en de Door begon hem t' overheeren;
Hy zuchte voor het laatste, en gaf hier meê de geest.

Dia.
Ach! trouwe Minnaar, is uw eind zo braaf geweest?
En had de Liefde in u op 't laatst noch zulk vermoogen?
Ay laat ik voor het lest mijn Harder noch beoogen,

Mijn hart verlangt, en schrikt, voor 't aanzien van dien Helt.
Kom volg.

III. Tooneel.

Hier wort het Lichaam van Endimion, dat van Apollo doorschooten is, by een schoon Bloem-altaar, daar het heelt van Diana opstaat, vertoont; omringt van een Rey Harders en Nimfen.

Cephalus. Pallas. Diana. De Nacht. Rey van Harders en Nimfen.

Cep.
DAar leyt het lijk, te droevig neêrgevelt,
Omringt van Reyen, die zijn ondergang betreuren.

Pal.
O droevig Treurspel! ach! most u dit lot gebeuren?

Dia.
Ach*!* ach! moet ik u zo mishandelt door de Zon

Zy knielt by 't doode Lichaam.

Ontmoeten? ach*!* mijn Lief, en waarde Endimion,
Zijt gy door Broeders haat zo deerlijk omgekoomen?
Och! zie my noch eens aan, en wilt voor my niet schroomen;
Het is Diana die u smeekt: maar 't is om niet,
Hy is al doot, en ik leg midden in 't verdriet
Gedompelt; ach! waar zal mijn ziel noch uytkomst vinden?
O Jupiter! zo gy Diana oit beminde,

Zy rijst op.

Zo straf het wreet gewelt haat Minnaar aangedaan;
Of zijt gy meê, gelijk Apollo, op Diaan
Afgunstigh, en kan ik mijn Vader niet bekooren?
Zo is het bidden om mijn wraak geheel verlooren.
Ik neem dan tot de Vorst van 't naar gewest mijn wijk.
Kom aan, o waarde Nacht, en daal na 't duyster Rijk
Daar gy als een Goddin alleen wort aangebeeden;
Ontdek hem 't lijden dat Diana heeft geleeden,
En bid hem, dat hy my mijn Harder wedergeeft:
Zo ik hem derven moet, heb ik te lang geleeft.

Nac.
Ik zou dit groot verzoek van hem vergeefs begeeren
Die eens gesturven is kan nimmer wederkeeren.

Dia.
Nochtans kon deze gunst aan Orpheus Wel geschiên,
Had hy, op 't hoog bevel, in 't lest niet omgezien:
En kont gy deze gunst niet by dien Godt verkrijgen;
Wel aan, ik ben gereet, om zelver neêr te stijgen
In dat bezwalkte Rijk, daar nimmermeer den dagh
Gescheenen heeft, om door mijn jammerlijk geklagh,
De naare schimmen met mijn tranen te beweegen:
En krijg ik dan haar gunst, ik heb genoeg verkreegen.

IV. Tooneel.

Merkuur. Diana. Rey van Nimsen. De Nacht. Cephalus. Pallas.

MYn Zuster, ay! betoom u jammerlijk geklagh, Bezadig u, schep moet, indien het wezen magh.

Dia.
Komt gy my troosten in mijn onverwinlijk lijden,
Daar gy mijn Harder door uw voorzorg kost bevrijden!
Ik dacht dat gy mijn beê vry beter ga zoudt slaan.
Nu is mijn Minnaar doot, en ik, helaas {problem} begaan
Om zijn verlies, kan nu niet anders doen als klagen:
O pijn! o hartsverdriet! o ongemeene plaagen,

Mer.
Het deert my u te zien in zulk een droeven staat;
Geloof ook, dat ik noit ben d'oorzaak van dit quaat
Geweest; want 'k was helaas*!* by hem te spa gekomen,
Om 't woeden van Apol door bidden te betoomen.
En wijl u droevig lot doch niet verwislen kan;
En 't treuren ydel is, wat helpt uw klagen dan?
Verlaat de droef heyt die u 't hart wil overstelpen,
Want gy kunt door uw klacht Endimion niet helpen.
Volg doch mijn trouwe raat.

Dia.
Een die de smert gevoelt,
Die oordeelt alderbest waar dat de ziekte woelt.
Ik laat my door geen reên vertroosten, neen! mijn lijden
Is al te zwaar, geen raat kan my hier van bevrijden;
Dies trek ik 't zelfde lot van mijn Endimion,
In spijt van al de Goôn, en Febus; wreede*!* kon

Uw felle schicht alleen mijn Minnaars boezem raaken,
En woudt gy my niet meê dat leet deelachtigh maaken?
Of bad uw hart vermaak in al mijn traanen? ach!
Zo zal ik zelver dan mijn lijden, op een dagh
Verkorten; kom, o doot! en quets my met uw prikkien.

R. v. Nim.
Goddin, ay wilt u in geen meerder droef heyt wikklen.

Dia.
Mijn lijden is te groot, ik zie geen uytkomst meer;
Ik vind niet als verdriet, waar ik my wende, of keer.
O Afgunst! o Bedrogh! komt gy my zo bedriegen?

Nac.
Haar droef heyt neemt noch toe.

Mer.
Ik zal na boven vliegen
En maaken aan de Goôn haar ongeval bekent.

Hy vlieght na de Lucht.

Cep.
Helaas! hier neemt de Min een altedroevig endt.

1 ***R.v. Hard.***
Zy was in 't eerst gemengt met zoete hoonigraaten.

2 ***Hard.***
Nu is zy bitter, en wel waardig om te haaten.

Dia.
Ach haat de Liefde niet, maar vloek de wreetheyt van
Apollo, die ik met meet reeden haaten kan;
Want hy zal van mijn leedt alleenig d'oorzaak heeten.
En nademaal ik noit mijn Harder kan vergeeten,
Maar steets zal denken aan zijn vriendelijk gezicht,
Blijf ik voor eeuwig aan het jammeren verplicht:
En, wijl mijn droef heyt kan voor dubble droef heyt trekken,
Zal ik, eer 't jaar verloopt, mijn oogen tweemaal dekken;
En treuren om de doot van mijn Endimion,
Die zo mishandelt leyt door 't woeden van de Zon.
Dan zal ik menigmaal mijn straalen d'aarde onthouwen,
Om met vermaak de geest mijns Minnaars aan te schouweb;
Want nu ik hem op d'aard niet levendig kan zien,
Zal ik in 't duyster Rijk der geesten heen gaan vliên,
En in 't bezwalkte dal zijn schoone geest beoogen.
Ik volg u dan in 't kort, nu gy zijt voorgetoogen,
Om in dat naar gewest, vol droefenis, uw geest,

T'omhelzen, die mijn min steets is getrouw geweest:
En schoon dat al de Goôn dit moedig opzet laaken,
Ik zal, door u te zien, my daar genoeg vermaaken.

Pal.
Maar daar komt Venus op haar wagen uyt de Lucht
Neêrdalen, voortgevoert van haare zwanevlucht,
Bewogen door uw rouw en droeve jammerklachten;
Haar bykomst zal gewis uw lijden wat verzachten.

V. Tooneel.

Venus daalt of haar VVagen uyt de toolken op 't Tooneel.

Venus. Diana. Cephalus. Pallas.

GOddin, die nu met recht het leet betreuren mengt, En 't ongelijk, dat zo ontijdig al uw vreugt Benomen heeft; ik kom uw lijden wat verzachten, Indien het mooglijk is. Ik zocht, op uwe klachten, En Pallas raat, 't gewelt, dat u is aangedaan, Te keeren, maar vergeefs; dies ben ik heel begaan Met u, en wenste, dat mijn Zoon u met zijn schichten Noit had gequetst, en dat ik 't lijden kon verlichten. Maar nu 't onmooglijk is, en hy u heeft geraakt, Zo bid ik, dat gy doch dit droevig karmen staakt, Want u Endimion zal door geen rouw herleeven. Wilt u in veyligheyt dan tot de rust begeven: En haak na troost, die gy verkrijgt, indien gy voort Dees berg verlaat, waar op uw Harder is vermoort. Of zo uw droef heyt die met traanen wil besproeyen, Zal ik uyt 't laauwe bloet zo schoon een bloem doen groeyen Gelijk een Hyacinth, of tweede Adoon, die ik Met vreugt beschouw, maar om zijn lijden denk met schrik. Al triomfeert de Door met zijne macht hier boven, Hy kan u echter zijn gedachtenis niet rooven. Gy zult mijn gunst altoos tot u genegen zien.

Dees Reyen zullen ook haar trouwe hulp wel biên, Om 't lijk op Lathmus met een staci te begraven, Gelijk zijn deught betaamt; zo raakt het in de haaven Daar 't onvermoeizaam rust, terwijl de ziel noch leest, Die onveranderlijk in uw gedachten zweeft.

Dia.
Ach Venus! die my komt uw gunst bewijzen,
Maar al te spade; kon dien Helt verrijzen,
Geen troost ontbrak my dan in tegenspoet.
Nu leght by laas! gewentelt in zijn bloet,
Doorschooten van Apol door nijdigh woeden.
Wat helpt my nu in deze tegenspoeden,
Of troost, of raat, nu ik van hulp ontbloot,
Mijn Min betaalt zie met mijn Minnaars doot?
Doch zo my noch wat troost moght overschieten
In deze barrening van zielsverdrieten,
Dat zou door uwe gunst alleen geschiên.
Indien gy my uw trouwe hulp wilt biên,
Zo laat dit Lijk, deur wont en neêrgeslaagen,
Door uw Bevalligheên voort overdraagen
T'Ephezen, daar ik het een graf met eer
(Op dat hy in mijn Tempel triomfeer)
Toelichten zal, na d'eisch der brave Helden:
En op dat niemant mijn besluyt zal melden
Aan Febus, zal ik 't lijk bedekken met
Een wolk, zo word ik niet door hem belet
Te toonen aan mijn Helt de laatste plichten.
Indien gy dit op mijne beê verrichte,
Ik zou vernoeght zijn in dit groot verdriet,
Schoon my geen andre troost noch hulp geschiet.

Ven.
Indien uw droef heyt hier door is te stelpen,
En dat ik u door mijne hulp kan helpen,
Zal ik betoonen, wat mijn gunst verricht.
Kom mijn Bevalligheên, voldoe uw plicht,
Daal vaardigh af, bewaar, op mijn gebieden,
Endimion, op dat mijn wil geschiede:

Terwijl Venus dit bovenstaande spreekt, daalen de dry Bevalligheeden, d'eene recht uyt het midden van de VVolken, d'andre twee van ter zijden by het Lighaam van Endimion op 't Tooneel.

Ook zult gy voort, op mijn gebodt, ter vlucht,
Dit doode Lijk vervoeren door de Lucht,
Beslooten in een Wolk na 't schoone Ephezen,
En mijn bevel in 't kort gehoorzaam weezen;
Dies maak u voort tot dezen tocht gereet.
En gy, o treurge Maaght, verkrop uw leer,
Begeef u met de Nacht elk op uw waagen,
En volgh het Lijk, terwijl zy 't overdraagen.
Daar daalt een Wolk op uw begeerte al af,
Om u Endimion na 't heerlijk graf
Te voeren, dat uw min zijn deught vervaardight.

Hier daalt een schoone VVolk uyt de Lucht, die het Lijk en de Bevalligheden bedekt hebbende, met de zelve weder langzaam opklimt, en in de VVolken verdwijnt.

En zo gy mijne gunst deze eer gewaardight,
Zal ik u voort met mijne Zwaanevlucht
Navolgen op het spoor door d'oope Lucht,
Om u verdriet, en lijden te verzachten.

Dia.
Wel aan, 'k zal afgepijnt van jammerklaghten,
Mijn Minnaar volgen; gaat gy midlerwijl
O Cephalus, en bid doch in der yl
Aurora, dat zy ons uyt gunst doch meede
Verzellen kom t' Ephezen op mijn beede.

Cep.
Goddin, ik zal volbrengen uw begeer.

Dia.
Gy vlugge wagens daal dan vaardigh neêr,
En voer ons langs een spoor van bruyne wolken,
T'Ephezen, daar zal ik die dappre volken
Gewaardigen met d'eer van 't Heldenlijk.

Terwijl Diana de bovenstaande regels spreekt, daalt haar VVagen met die van de Nacht uyt de VVolken op 't Tooneel, en als zy beide, yder in haar eygen, gezeeten zijn, spreekt Diana dit volgende tegen Pallas.

En gy, o wijze Maaght! die tot een blijk
Van uwe trou, my quaamt dit onheyl melden,
Met welk een dienst zal ik die gunst vergelden?

Pal.
Ik ben voldaan, dies vaar vrymoedigh heen.

Diana haar afscheydt genomen hebbende, wort met haar VVagen, gevolght van de Nacht, in de VVolken opgenomen.

Ven.
Ik zal haar volgen.

Pal.
En ik zal t' Atheen
Dees dagh gedenken, en van elk doen eeren,
Die haar geluk in droef heyt doet verkeeren.

Pallas en Venus gaan in haar VVagens zitten, en worden gelijk in de VVolken opgevoert, uyt het gezicht der Aanschouwers.

U Y T.